TRST, sobota
27. avgusta 1955
Leto XI. - Št. 202 (3131)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-[illegible] tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Jutri bo francoska vlada sklepala o svoji prihodnji politiki v Maroku

Odbor petih bo pripravil predloge na podlagi razgovorov v Aix Les Bainsu - Faure se bo danes sestal z Grandvalom - Francoski tisk še dalje napoveduje odstranitev Ben Arafe in Grandvala - Socialisti proti odpoklicu generalnega rezidenta - Rezerviranost v Londonu - Posvetovanja predstavnikov afriških in azijskih držav

AIX LES BAINS, 26. — Danes zjutraj se je vladna delegacija dolgo razgovarjala s premierjem El Kittanijem in z vsem pašo v Rabatu. El Kattani se je razgovarjal danes tudi z vezirjem El Mokrijem. Popoldne je vladna delegacija sprejela predstavnike sveta maroških izraelskih skupnosti.

Danes se je v Aix Les Bains vrnil podravnatelj protokola sultana Ben Arafe El Hajui, ki je v torek odpotoval v Rabat, da poroča sultanu. Takoj po prihodu v Aix Les Bains je El Hajui objavil poročilo, ki pravi: «Sultan je presenečen nad tendencioznimi govoricami, ki so jih objavili nekateri listi o njegovih zatrjevanih namenih. Njegovo veličanstvo izrecno poudarja svojo voljo, da bo še dalje izvrševalo «božje poslanstvo», ki mu je bilo poverjeno, in da ostane v Rabatu med svojimi podložniki.»

Kakor je znano, se vztrajno govori, da predvideva francoski načrt za rešitev sedanje krize v Maroku tudi umik sultana Ben Arafe in ustanovitev prestolnega sveta. O tem še dalje obširno piše današnji francoski tisk. Zlasti se francoski tisk ukvarja z Grandvalovim primerom ter poveličuje še nepotrjeno ostavko generalnega rezidenta z morebitno odstranitvijo Ben Arafe. «Parisien Libere» trdi, da je načrt odbora petih sledeči: prestolni svet bi nadomestil sultana Ben Arafo. Istočasno naj bi se ustanovila predstavniška vlada, ki bi imela nalogo razpravljati in izvajati napovedane reforme. List pravi, da bi Faurov načrt izdelan v zvezi s tem v zvezi, da bi moral biti podrobnosti, vendar pa ima veliko napako, da ostane še vedno začasna rešitev, ki kot taka povzroča mnogo zaskrbljenosti.

Konservativni list «Figaro» takole analizira sedanji položaj: 1. Napredovanje pri pogajanjih; informativni razgovori so zaključeni in sedaj se govori o glavnih obrisih ene ali druge rešitve; 2. položaj sultana Ben Arafe: abdikacija ali pa odhod v Tanger. 3. Grandvalov položaj: ali je poslal sporočilo o ostavki? Ta ni bila še sprejeta. List dodaja, da so ti trije elementi tesno povezani med seboj in da je treba z njimi povezane odločitve sinhronizirati.

Desničarski radikalni list «Aurore» pa odločno zagovarja Ben Arafo in pravi, da se ne sme dovoliti povratek Ben Jusefu. «Combat» se ukvarja predvsem s primerom generalnega rezidenta in piše, da je bila Grandvalova zasluga prikazal marsko stvarnost.» List pripominja, da ne bo sedaj mogel noben rezident več zanikati političnega nacionalizma, in dodaja, da je rešitev, ki je na vidiku, v veliki meri blizu Grandvala, ki jo je nakazoval v Maroku».

«Franc Tireur» tudi govori o odstranitvi Ben Arafe in o Grandvalovem odstopu. Dodaja pa, da se ne sme pozabiti, da marosko ljudstvo predvsem upira svoji pogled v odstavljenega sultana Ben Jusefa, ki je edini potreben vpliv, da zajamči politiko sprave.

«Liberation» pa piše pod naslovom «Reakcija spletkari» v zvezi z Grandvalom: «Njegova ostavka, ki jo je Faure najprej odločno, nato bolj šibko zanikal, je sedaj gotova. Nezasišen pritisk se je izvajal, da se doseže ta zmaga, ki se meče v žrelo maroškim in paškim ekstremistom.»

«Humanité» pa izjavlja, da je Faure vedno bolj klonil zahtevam kolonialističnih krogov «iz bojazni, da ne bi užalil svojih zmernih zagovornikov v parlamentu in v vladi, zavlačeval rešitev vprašanja prestola.»

V Aix Les Bains je danes prišel tudi predsednik francoskega ekstremističnega gibanja v Maroku «Francoska navzočnost» v spremstvu dveh članov. Predstavniki tega gibanja niso bili povabljeni na razgovor, zato sta jih sprejela ravnatelj kabineta ministra Koeniga in ravnatelj kabineta zunanjega ministra Pinaya. Po razgovoru je predsednik omenjenega gibanja Le Coroller izjavil, da zahtevajo francoski kolonisti tudi politično udeležbo pri ustanovah, ki jih bo dosegel novi sporazum, in da nasprotujejo sistematično zavračajo sleherni sistem, ki bi samo ščitil Francoze in njihove interese v Maroku».

Iz Rabata je z letalom odpotoval danes tudi generalni rezident Grandval. Namenjen je v Pariz. Zvezni urad socialistične zveze v Maroku pa je poslal glavnemu tajniku francoske socialistične stranke in senatorju Leonettiju, ki je republiški svetnik za Francozе v Maroku, brzojavko, v kateri zahteva posredovanje pri vladi, da se prepreči morebitni odpoklic Grandvala, ki je edina oseba, ki lahko ohrani francosko - marosko prijateljstvo, vzpostavi red, uniči pojske kolonialistične reakcije in prepreči separatistične spletke.

Tajništvo socialistične stranke v Parizu je danes objavilo sporočilo, ki pravi: «Socialistična stranka, ki je sklenila vprašati pojasnila vlado bodisi o severnoafriških zadevah kakor tudi o vladni politiki glede mezd, želi, naj bi se poslušali številni pozivi francoskih in maroških osebnosti in skupin, ki so naklonjeni smeli politiki razgovorov in francosko - maroškega pomirjenja ki edina lahko ustavi prelivanje krvi in prepreči izbruh nove kolonialne vojne. Vodstvo stranke se bo sestalo na izrednem zasedanju v ponedeljek 29. avgusta.»

Glavni tajnik stranke Istiklal, ki je prišel danes v Ženevo, je nocoj izjavil: «Ostajam v optimističnem pričakovanju. Mislim, da sem vam včeraj izjavil, da je ozračje pogajanj v Aix Les Bainsu ugodno in da upam, da bo dosežen sporazum. Danes to ponavljam.»

Tudi Faure je nocoj izjavil da je prepričan, da akcija pomirjenja, ki jo je začela vlada, ne bo doživela neuspeha, ter da je bil vedno prepričan, da je rešitev mogoča. Dodal, je da je med razgovori dobil ugoden vtis. Obstajajo sicer še težave, ker je sedaj potrebno spraviti v sklad vse elemente morebitnih odločitev, določiti njih načela in začeti z akcijo. O vsem tem bodo razpravljali na seji ministrskega sveta, ki bo v nedeljo v Parizu.

Zatem je Faure sporočil, da bo jutri zjutraj odpotoval v Pariz, toda minister za afriške zadeve in morda tudi drugi ministri bodo ostali v Aix Les Bainsu morda še jutri. Mogoče je tudi, da bo minister za afriške zadeve imel nove stike z maroškimi osebnostmi prve dni prihodnjega tedna.

Poudaril je nato, da so med razgovori proučili vse teze, ter je izrazil mnenje, da vlada sedaj lahko pripravi rešitev, ki naj prinese spravo med obema deželama. V ta namen bodo člani odbora nocoj in jutri skupno proučili rezultate dosedanjega dela. S tem se bo začela tretja faza vladnega načrta. Minister za afriške zadeve bo na seji vlade podal poročilo o razgovorih v Aix Les Bainsu in odbor bo sporočil mnenje svojih članov ter pozval vlado, naj določi glavne obrise svoje politike.

«Morda, je pripomnil Faure, v nedeljo ne bo mogoče proučiti vseh podrobnosti vprašanja.» Vendar pa potrjujejo, da bo ob poteku roka, ki si ga je vlada zastavila, in sicer 12. septembra, morala biti politika vlade določena in njeno izvajane se bo moralo tedaj že začeti.

Sporočil je dalje, da se bo jutri zjutraj sestal v Parizu z generalnim rezidentom Grandvalom. Povabil je tudi generala Boyera De La Toura v Pariz ob priliki položitve ratifikacijskih listin o francosko-tunizijskih dogovorih. V Pariz je bil pozvan tudi neposredni sodelavec alžirskega guvernerja Soustella.

V Maroku ni bilo danes nobenega resnejšega incidenta. Na področju Bujad jugozahodno od Ued Zema so aretirali okoli 50 ljudi. V Mekmesu pa je skupina 12 oboroženih ljudi napadla avtomobil, v katerem je bilo veliko število izvodov današnje številke lista «Maroc-Presse», ki so jih uničili. Kakor je znano, zagovarja ta list politiko sporazuma in pomirjenja med Francijo in Marokom in prav zaradi tega so francoski ekstremisti nedavno umorili njegovega lastnika Dubreuila, čemur je sledila aretacija več policijskih agentov in inšpektorjev, ki so bili povezani s francosko teroristično organizacijo.

Francoske čete pa so tudi danes nadaljevale z «operacijami čiščenja» zlasti na področjih, kjer so bili zadnji neredi. Tudi v Alžir se polagoma vrača mir. Vendar pa govorijo poročila še vedno o izoliranih napadih, požigih in atentatih.

Čeprav v Londonu z veliko pozornostjo sledijo dogodkom v Severni Afriki, vendar so v Foreign Officeu še vedno zelo rezervirani in ne dajejo nobenih izjav. Predstavnik tega ministrstva ni hotel na svoji današnji tiskovni konferenci povedati, o čem je britanski poslanik v Bagdadu Weight včeraj govoril z irašim zunanjim ministrom Bašajanom, ki je razgovor zahteval. Predstavnik je zanikalo odgovoril na vprašanja, ali so si v zvezi s tem razgovorom izmenjali med Londonom in Parizom kaka sporočila ali pa če sta se obe prestolnici posvetovali v zvezi s položajem v Maroku.

Iz pooblaščenih virov pa potrjujejo, da je bil predmet omenjenega razgovora položaj v Severni Afriki, pripominjajo pa, da je britanski poslanik samo vzel na znanje zadevno izjavo predstavnika iraške vlade.

V pooblaščenih krogih izjavljajo, da je britansko stališče glede Severne Afrike nespremenjeno: gre za vprašanje, ki se tiče izključno Francije. Razen tega izjavljajo, da ni bilo nobenega ameriškega posredovanja pri britanski vladi v zvezi s Severno Afriko.

V New Yorku je imela skupina arabskih in azijskih držav danes popoldne sestanek na zahtevo nekaterih njenih članov, ki želijo pozvati Varnostni svet, naj bi razpravljal o položaju v Alžiru in Maroku. Večina skupine, zlasti pa predstavniki Indije in Turčije, se je izrekla proti temu koraku in sklenili so, da bodo imeli v torek nov sestanek. Zdi se, da zlasti Sirija vztraja, naj se zadeva predloži Varnostnemu svetu. Po sestanku je libanonski delegat, ki je sedanji predsednik skupine, izjavil, da je skupina še vedno zaskrbljena zaradi položaja v Severni Afriki navzlic razgovorom v Aix Les Bainsu, ker se francoska vojaška akcija proti prebivalstvu nadaljuje. Izjavil je tudi, da ameriška delegacija, s katero je skupina stopila v stik, nasprotuje sklicanju Varnostnega sveta.

Kairski radio pa je nocoj objavil uradno izjavo egiptovske vlade, ki javlja, da je egiptovski predsednik Naser pozval ameriškega poslanika v Kairu, naj obvesti svojo vlado, da uporaba francoskih oboroženih sil v Severni Afriki pomeni za Egipt «sovražno dejanje» severnoatlantske organizacije proti vsem Arabcem.

Laburistična delegacija na obisku v Ljubljani

LJUBLJANA, 26. — Delegacija britanske laburistične stranke je obiskala danes v spremstvu predsednika sindikatov Slovenije Janka Rudolfa tovarno «Litostroj» in izvozno podjetje «Slovenija-Vino».

Opoldne je predsedstvo SZDL Slovenije priredilo v vili «Rožnik» kosilo na čast britanske delegacije, katerega so se udeležili tudi predsednik mestnega ljudskega odbora Ljubljane dr. Marijan Dermastja, člani predsedstva in britanski veleposlanik v Beogradu sir Frank Roberts s soprogo.

Med kosilom je Josip Vidmar v imenu predsednika Socialistične zveze pozdravil goste in izrazil željo, da bi njihov obisk prispeval k medsebojni izmenjavi izkušenj v korist odnosov med obema narodoma in miru v svetu.

Popoldne je delegacija britanske laburistične stranke, ki jo vodi predsednica izvršnega odbora Edith Summerskill, odpotovala v Zagreb,

Italijanska desnica se poskuša organizirati

Sestanek Covelli-Michelini za skupno akcijo MSI in monarhistov - Vladna kompromisna prizadevanja za rešitev spora s šolniki - Velik vtis aretacije sekretarja federacije PSI v Bologni zaradi obtožbe vojaškega tožilstva, da je žalil vlado

(Od našega dopisnika)

RIM, 26. — V italijanskem političnem življenju vlada še vedno precejšnje mrtvilo. Za označbo tega mrtvila bo tolvolj, če omenimo, da v političnih krogih in tudi v tisku še vedno premlevajo zasedanje demokristjanskega nacionalnega sveta, čeprav je od začetka zasedanja pretekel že teden dni.

Drugi dogodek, ki je zbudil začasno zanimanje, so včerajšnji sestanki na ministrstvu za prosveto s predstavniki šolnikov. Zadeva še vedno ni rešena, vendar se, kot vsaj zatrjujejo v vladnih krogih, približuje rešitvi. Seveda pa lahko to približevanje traja še lep čas, zlasti še, ker se je v Italiji sploh vgnezdila navada, da se vprašanja ne rešujejo, temveč odlagajo.

Tretje vprašanje, ki vsaj v neki meri zanima javno mnenje, je spor med zdravniki in združenjem neposrednih obdelovalcev zaradi določil zakonskega načrta o kmečkem bolezenskem zavarovanju. O tem je imel danes tiskovno konferenco predsednik neposrednih obdelovalcev, demokristjanski poslanec Bonomi, medtem ko je državni svet izdal zanimivo razsodbo, ki odreka zdravniški zbornici pravico, da nastopa kot sindikalna organizacija zdravnikov.

Če omenimo še stike med monarhisti in neofašisti, da bi se ustvarila čim bolj enotna desna fronta, smo izčrpali današnji italijanski politični horizont, vsaj tistega, v katerem je vključena uradno priznana problematika.

Med neuradno problematiko, torej tisto, ki je vladni krogi sploh ne upoštevao, pa spada na primer vprašanje zavoda partizanskih sirot Rinascita v Milanu, ker pa danes ni bilo posebnih dogodkov, ali aretacija sekretarja bolonjske federacije PSI Amarolija, ki ga je vojaško tožilstvo obtožilo «žalitve vlade», dalo aretirati, spraviti v vojaške zapore in ga namerava postaviti pred vojaško sodišče.

Znan je načelni pravni spor o tem, ali ima vojaško sodišče jurisdikcijo nad osebami, ki so sicer vojaški obveznki, ki pa niso v aktivni vojaški službi. Toda včerajšna aretacija v Bologni presega vse, kar se je na tem področju doslej zgodilo: ne policija ne navadno sodišče nista podvzela na osnovi splošno veljavnega kazenskega zakonika ničesar zaradi Amarolijevega članka v novoletni številki glasila bolonjske federacije PSI. Pač pa se je zganilo vojaško sodišče in obtožilo človeka, ki je slučajno vojaški obveznik, ker ni ne prestar ne pohabljen, po vojaškem kazenskem zakoniku «žalitve vlade». Odmev po vsej Italiji je bil izredno globok, saj se končno res že postavlja vprašanje, koliko še velja splošni kazenski zakonik (ki je tako ali tako potreben reforme, kot sta priznala predsednik vlade in predsednik republike) in ali morda velja samo za ženske.

Kot je znano, včerajšnja pogajanja s šolniki v prosvetnem ministrstvu niso prinesla nič česar novega. Razlika je le v besedah predstavnika ministrstva samo v tem, da pogajanja niso prekinjena, temveč se nadaljujejo. Danes je prosvetno ministrstvo stopilo v stik z ministrstvom državnega zaklada, da bi se ugotovile možnosti za povečanje kreditov, ki jih je vlada že dala na razpolago za delno izboljšanje položaja šolnikov. Po mnenju prosvetnega ministra Rossija bi bilo treba povečati kredit od že odobrenih deset milijard na 14 milijard in dati polovico 165.000 osnovnošolskim učiteljem, drugo polovico pa 77.000 srednješolskim profesorjem. Tako bi prvi dobili mesečni povišek od 3000 do 5000 lir, profesorji pa od 6000 do 7000 lir. «Solska fronta» pa zahteva za profesorje mesečni povišek najmanj 10 tisoč lir.

Nadaljujejo pa se še razni drugi sindikalni spori. Akcija pekovskih delavcev še ni končana in napovedujejo se novi protesti; stavka v Ilvi v Neaplju traja danes že sedmi dan; spolovinarji v Sabini so začeli deveti dan stavke, od danes pa so v stavkovnem gibanju tudi kmečki delavci v pokrajini Ferrara.

Na političnem področju je treba zabeležiti sestanek med tajnikoma MSI in PNM, Michelinijem in Covellijem. Po sestanku je bilo izdano dolgo poročilo, ki govori o «nacionalni alternativi», ki naj bi bila «izraz nepopustljive borbe proti vedno aktualnim nevarnostim prevrata in odločne opozicije proti dvoumnemu stališču krščanske demokracije».

Michelini in Covelli sta se dogovorila, da bodo organi obeh strank v kratkem proučili «formule za točen sporazum na političnem, parlamentarnem in sindikalnem področju».

A. P.

Predstavniki FLRJ so se vrnili iz Zeneve

BEOGRAD, 26. — Danes se je vrnila v Jugoslavijo delegacija jugoslovanskih znanstvenikov, ki se je udeležila prve mednarodne konference za uporabo atomske energije v miroljubne namene. Člani delegacije so izrazili mnenje, da bo po tej konferenci prišlo do tesnejšega sodelovanja jugoslovanskih nuklearnih znanstvenikov z atomskimi strokovnjaki drugih držav. Prva mednarodna konferenca za uporabo atomske energije v miroljubne namene je izpolnila vsa pričakovanja in pomeni po mišljenju jugoslovanskih strokovnjakov velik korak k približanju nuklearne energije potrebam vsakdanje uporabe.

Dullesov načrt za rešitev izraelsko-arabskega spora

Ameriški državni tajnik predlaga v Eisenhowerjevem imenu mednarodno posojilo za 900.000 arabskih beguncev, sodelovanje Združenih držav Amerike pri pogodbi za zajamčenje meja in dokončno ureditev mejnih vprašanj - Novi incidenti na demarkacijski črti pri Gazi

NEW YORK, 26. — V govoru, ki ga je imel danes v New Yorku, je ameriški državni tajnik John Foster Dulles predložil v imenu predsednika Eisenhowerja načrt za normalizacijo odnosov med Izraelom in arabskimi deželami. Načrt vsebuje naslednje točke:

1. mednarodno posojilo Izraelu, ki bi mu omogočilo, da izplača odškodnino 900.000 arabskim beguncem;

2. udeležba ZDA v pogodbi, ki bi zajamčila meje med Izraelom in sosednimi državami proti vsakršnemu napadu;

3. dokončna razmejitev med Izraelom in sosednimi državami.

Dulles, ki je govoril «s pooblastilom predsednika Eisenhowerja», je podal naslednje glavne podrobnosti ameriškega načrta:

1. *Vprašanje arabskih beguncev.* Po ameriškem načrtu naj bi rešitev obstajala v «prilagoditvi in, kolikor je mogoče, repatriaciji». Beguncem bi bilo treba pripraviti čim večjo površino obdelovalne zemlje, da bi se lahko sami preživljali. Ta program zahteva denar, Izrael pa je dolžan beguncem odškodnino. Če pa Izrael sam ne bi mogel prevzeti tega bremena, bi se dalo misliti na mednarodno posojilo. Če bi bilo potrebno, bi predsednik Eisenhower priporočil «znatno ameriško udeležbo» pri tem posojilu in pri vseh akcijah za ureditev vprašanja beguncev.

2. *Vprašanje varnosti med Izraelom in arabskimi državami.* Izrael in sosedne arabske države same ne morejo odstraniti negotovosti na mejah. Kot povsod na svetu, lahko tudi tu varnost zagotovijo «samo kolektivni ukrepi, za katerimi je zadostna sila, ki lahko odsvetuje vsakršen napad». ZDA bi bile pripravljene sodelovati pri uradnih sporazumih za zajamčenje meja med Izraelom in sosednimi državami. Dulles je izrazil upanje, da se bodo tudi druge države obvezale spoštovati te meje in da bo mogoče doseči mednarodni sporazum pod okriljem Združenih narodov.

3. *Dokončna določitev meja med Izraelom in arabskimi deželami.* Dulles je izjavil, da je to sicer težavno vprašanje, da pa ga je treba rešiti poprej, preden bi bilo mogoče govoriti o jamstvu nedotakljivosti meja. ZDA so pripravljene posredovati med spornimi strankami, če bi te to želele.

Dulles je nato izjavil, da bi bilo mogoče po zadovoljivi ureditvi vprašanj beguncev, varnosti in meja doseči sporazume tudi o drugih vprašanjih, tako o statusu mesta Jeruzalem.

Medtem pa poročajo z izraelsko - egiptovske meje o novih incidentih, ki pa na srečo niso zavzeli večjega obsega. Predstavnik egiptovske vojske je sinoči sporočil, da sta ob zori dve izraelski patrulji prekoračili mejo vzhodno od Gaze in začeli streljati na egiptovske položaje. Egipčani so odgovorili z ognjem in prisilili Izraelce k umiku na lastno ozemlje. Po izjavah predstavnika sta izraelski patrulji pustili na egiptovskem ozemlju 12 mrtvih, imeli pa sta tudi več ranjenih. Na egiptovski strani ni bilo žrtev.

Izraelski vojaški predstavnik pa je izjavil, da so egiptovski vojaki prejšnjo noč streljali na «jeep», na katerem sta bila neki izraelski kmet in «neka druga oseba». Incident se je dogodil dva kilometra severno od demarkacijske črte na področju Gaze. Kmet je bil ubit, «druga oseba» pa je k sreči ušla in obvestila oblasti o incidentu. Predstavnik je tudi izjavil, da je skupina Egipčanov razstrelila vodnjak na področju Melfassima ob demarkacijski črti pri Gazi.

Kaneje pa je predstavnik izraelske vojske sporočil, da so izraelske čete danes zjutraj izvedle juriš na strateško višino v bližini Gaze ter jo osvojile. Na višini, je dejal predstavnik, so se ponoči pod zaščito teme vgnezdili egiptovski oddelki. Egiptovski vojaki, je dejal predstavnik, so se umaknili na svoje ozemlje.

O konferenci še vedno ni nobenih uradnih podrobnosti. Današnje poročilo dodaja, da bo prihodnja seja jutri, v sobodo predpoldne.

Jugoslovanska delegacija na grških manevrih

BEOGRAD, 26. — Na vabilo generalnega štaba grške armade je odpotovala danes z letalom v Grčijo delegacija Jugoslovanske ljudske armade pod vodstvom generalnega podpolkovnika Milutina Morače. Delegacija bo od 27. avgusta do 9. septembra prisostvovala manevrom grške armade.

BEOGRAD, 26. — V Jugoslavijo je prispel direktor za notranjo in zunanjo trgovino ministrstva za narodno gospodarstvo Sirije Nacuh Dekok, v spremstvu dveh funkcionarjev ministrstva. Med osemdnevnim bivanjem v Jugoslaviji bodo sirski funkcionarji obiskali razne gospodarske ustanove v Jugoslaviji.

LJUBLJANA, 26. — Na prvi mednarodni razstavi vin, ki bo v začetku septembra v Ljubljani, bodo inozemski in domači vinarski strokovnjaki podali okrog 500 referatov. Med referenti bodo poleg jugoslovanskih tudi strokovnjaki iz Francije, Italije, Avstrije in Nemčije.

BUDIMPEŠTA, 26. — Budimpeštanski radio javlja, da je bil Arpad Hazi imenovan za ministra za državno nadzorstvo. To ministrstvo je bilo ustanovljeno pred kratkim. Hazi je bil notranji minister do leta 1951. Od leta 1953 je bil predsednik urada za državno nadzorstvo.

Čuenlaj obišče Egipt

KAIRO, 26. — Egiptovski list «Al Ahram» piše, da bo kitajski ministrski predsednik Čuenlaj prišel še pred koncem tega leta na obisk v Egipt. List dodaja, da se v zvezi s tem že razgovarjajo po diplomatski poti.

Šigemicu v Washingtonu

WASHINGTON, 26. — Japonski zunanji minister Šigemicu je prišel v Washington, kjer se bo razgovarjal z državnim tajnikom Dullesom in z drugimi funkcionarji obrambnega departmaja. Ob prihodu v Washington je Šigemicu izjavil, da je gotov, da bodo razgovori ugodno vplivali na obe državi in da bodo pomenili začetek novega razdobja sodelovanja. Za razgovore ni bil določen dnevni red, toda med glavnimi vprašanji bodo obramba Japonske, morebitna ameriška gospodarska in finančna pomoč Japonski, trgovinski odnosi med Japonsko in Kitasko ter vprašanje japonskih vojnih zločincev.

Danes je Šigemicu odpotoval v Hot Springs v Virginiji, kjer bo skupno s svojimi sodelavci pripravil razgovore, ki se bodo uradno začeli v ponedeljek popoldne. Šigemicu bo 1. septembra odpotoval v New York, 4. septembra pa v Tokio.

Japonski list «Mainichi» piše danes, da je Šigemicu povabil indijskega ministrskega predsednika Nehruja, na obisk v Indijo. Domnevajo, da bo Šigemicu potoval v Indijo spomladi.

Nuttingov sestanek s Stassenom

NEW YORK, 26. — Državni minister v Foreign Officeu Anthony Nutting, ki se bo v ponedeljek udeležil zasedanja pododbora OZN za razorožitev, se je danes zasebno sestal s Haroldom Stassenom, svetovalcem predsednika Eisenhowerja za vprašanja razorožitve.

ZENEVA, 26. — Kot sporoča kratko uradno poročilo, so se danes predpoldne ponovno sestali predstavniki štirih velesil, CSR in Kanade pod predsedstvom francoskega visokega komisarja za atomsko energijo, prof. Pierrina.

Stališče Grčije in Turčije pred konferenco treh o Cipru

Grška vlada in opozicija se strinjata, da je treba ciprskemu prebivalstvu priznati pravico, da se samo izreče glede svoje prihodnosti - Turška vlada zahteva ohranitev «status quo»

LONDON, 26. — V britanski prestolnici delajo obsežne priprave za konferenco med Grčijo, Turčijo in Veliko Britanijo o Cipru in o vzhodnem Sredozemlju, ki se bo začela v ponedeljek. Vprašanja, ki jih bodo obravnavali na konferenci, ne spadajo samo v pristojnost Foreign Officea, pač pa tudi britanskega ministrstva za kolonije in obrambnega ministrstva. V britanski delegaciji, ki jo bo vodil minister za zunanje zadeve MacMillan, bodo zastopana tri ministrstva. Z britanske strani bo na konferenci sodeloval tudi ciprski guverner, ki je že prišel v London.

Pripravljalni razgovori, ki so bili te dni v Londonu z grškimi in turškimi diplomatskimi predstavniki, kažejo, da v zainteresiranih krogih ni bilo v zadnjem času skoro nobene spremembe v stališču do vprašanja Cipra. Grki, ki niso navdušeno sprejeli britanskega predloga za konferenco, dvomijo, kakor se poudarja v diplomatskih krogih, da bi na konferenci kaj dosegli, ter izražajo bojazen, da bo Velika Britanija s sprejemom nepogrški položaj, ko se bo o ciprskem vprašanju govorilo pred Združenimi narodi.

Grška delegacija je odpotovala v London danes. Vodi jo grški zunanji minister Stefanopulos in njeni člani so načelnik glavnega štaba grške vojske general Dovas, grški poslaniki v Londonu, Washingtonu in Ankari ter visoki funkcionarji zunanjega in obrambnega ministrstva.

Pred odhodom v London se je Stefanopulos razgovarjal z voditelji opozicijskih strank, katerim je obrazložil stališče svoje vlade. Voditelji opozicijskih strank Markezinis, Venizelos in Papandreu so se strinjali, da mora grška vlada na londonski konferenci zahtevati, naj se prebivalstvu Cipra prizna pravica, da samo odloča o svoji prihodnosti, ter določitev primernega roka, v katerem naj se te pravice uveljavijo. Če bi te zahteve ne bile sprejete, bi po mnenju opozicije morala grška vlada proglasiti neuspeh konference.

Turška vlada pa je Veliki Britaniji poslala noto, v kateri zahteva jamstva, da bo turška manjšina na Cipru deležna zaščite. Turški zunanji minister Zorlu, ki je prišel danes v London, je izjavil, da namerava Turčija zahtevati ohranitev sedanjega stanja na Cipru, to je ohranitev britanske suverenosti nad otokom. Dejal je, da bo to minimalna zahteva turške vlade ter pojasnil, da se to turško stališče ne bo spremenilo in da turška delegacija ne bo pristala na kompromis. «Branili bomo to stališče in hočemo to jasno povedati še pred tristransko konferenco, da se izognemo nesporazumu,» je izjavil Zorlu, ki je pripomnil, da če bi že moralo priti do kake spremembe, bi ta morala biti v prenosu suverenosti nad Ciprom na Turčijo.

Britanska vlada je na svoji današnji seji razpravljala o načrtih za konferenco o Cipru. Po trditvah obveščenih krogov je vlada baje pooblastila zunanjega ministra MacMillana, da na konferenci ponovi predlog o izdelavi posebne ustave za Ciper, sklenila pa je, da se ne bo odrekla britanski suverenosti nad otokom.

Adenauerjevo spremstvo za potovanje v Moskvo

BONN, 26. — V uradnih krogih poročajo, da bodo kanclerja Adenauerja na poti v Moskvo spremljali zunanji minister von Brentano, veleposlanika Blankenhorn (predstavnik pri NATO) in von Eckardt (predstavnik pri OZN), prof. Greve (ravnatelj političnega oddelka v zahodnonemškem zunanjem ministrstvu), verjetno pa tudi ravnatelj oddelka za vzhodne zadeve zahodnonemškega zunanjega ministrstva Braeutigam. Nadalje bosta v delegaciji predsednika zunanjepolitične komisije Bundestaga, demokristjan Kiesinger in socialist Schmidt. Ni še znano, ali bodo tudi glavne stranke določile svoje predstavnike v kanclerjevo spremstvo.

Skupno s pisarniškim osebjem bo nemška delegacija štela kakih sto ljudi. Potovali bodo v dveh skupinah. Adenauer bo z najožjim spremstvom odpotoval iz Koelna z letalom obnovljene «Lufthanse» in prispel v Moskvo brez vmesnega postanka. Ostalo spremstvo in večje število posebnih dopisnikov glavnih zahodnonemških listov pa bo potovalo v Moskvo s posebnim vlakom.

2072 otrok zastrupljenih z mlekom, ki je vsebovalo arzenik

34 otrok je zaradi zastrupljenja umrlo - Velika panika med japonskimi družinami - Ugotovitve preiskave

TOKIO, 26. — Med japonskimi družinami je nastala velika panika zaradi smrti več otrok, ki so uživali mleko v prahu, ki je bilo zastrupljeno z arzenikom. Do danes je število mrtvih otrok naraslo na 34. Zastrupljenih pa je bilo skupno 2072 otrok. Matere so uničile na tisoče škatel mleka v prahu, funkcionarji zdravstvene službe pa so neprestano na delu, da zaplenijo mleko v prahu, ki ga izdeluje družba «Morinaga», ter pozivajo prebivalstvo, naj ne uživa tega mleka.

Medtem javljajo, da so odkrili sledove arzenika v kalciju, ki se je dodajal mleku v prahu. Ta kalcij je omenjeni družbi dobavljala družba, ki ima kamnolom blizu nekega rudnika arzenikovega sulfita.

Liberalni senator Toru Sakakibara je zahteval vladno preiskavo, da se ugotovi odgovornost.

Burna stavka avstrijskih zdravnikov

DUNAJ, 26. — Danes se je končala 48-urna stavka avstrijskih zdravnikov, napovedana v protest proti nekaterim členom novega zakona o socialnem zavarovanju. Zakon bo predložen parlamentu v odobritev prihodnji mesec.

Kot že včeraj, so bili zaradi stavke na Dunaju tudi danes incidenti. Večja skupina stavkajočih zdravnikov je šla v sprevodu okrog dunajskih bolnišnic, klinik in ambulant socialnega zavarovanja. Skupine, v katerih so verjetno prevladovali člani socialističnih sindikatov, so poskušale odstraniti zdravnike od poslopij. Vmešali so se nekateri opazovalci, naklonjeni zdravnikom, in nastali so pretepi. Policija je pozvala zdravnike, naj se razidejo in ti so takoj ubogali, tako da ni bilo hujšega.

Poročilo zdravniškega združenja zagotavlja danes, da ni šlo za pretepe med stavkajočimi in zdravniki-stavkokazi, temveč da so se spopadli stavkajoči zdravniki «z osebami, ki so tuje sporu».

Včeraj zvečer so predstavniki zdravnikov zagotovili notranjemu ministru Helmerju, da bo stavka potekla brez incidentov. Danes je imela policija največ dela zaradi nenehnega kroženja zdravniških avtomobilov, motociklov in skuterjev po mestu, ki je znatno oviralo promet.

Ultimat upornikom v Južnem Sudanu

KARTUM, 26. — Sudanski generalni guverner je danes poslal ultimat vojaškim enotam na jugu, ki so se uprle. V svojem opozorilu pravi guverner, da bodo uporniki trpeli vse posledice zavrnitve poziva, če se do jutri opoldne ne predajo. Po brezuspešnem poteku določenega roka bodo sudanske čete začele napad na upornike.

Danes so uporniki sporočili, da so pripravljeni na predajo, če guverner ukaže severnim sudanskim vojaškim enotam, naj se umaknejo z južnega ozemlja. Če tega noče, pa naj pošlje britanske čete, ki naj bi zaščitile vojaške enote, ki se bodo predale. Guverner je te pogoje zavrnil in poslal upornikom ultimat.

MOSKVA, 26. — Moskovski radio javlja, da bo septembra prišla v Moskvo francoska parlamentarna delegacija.

Sožalje predsednika Tita ob neurjih v Ameriki

BEOGRAD, 26. — Predsednik republike maršal Tito je poslal danes sožalno brzojavko predsedniku ZDA Eisenhowerju v zvezi s katastrofalnimi neurji, ki so prizadela več držav Severne Amerike. «Zagotavljam vam, pravi predsednik republike v svoji brzojavki, da ljudstvo Jugoslavije globoko sočustvuje ob nesreči in izgubah, ki jih je pretrpelo prebivalstvo teh krajev».

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1871 rojen Theodor Dreiser, veliki ameriški pisatelj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, SOBOTA 27. avgusta
Antuza, Zlatko
Sonce vzide ob 5.18 in zatone ob 18.55. Dolžina dneva 13.37. Luna vzide ob 15.19 in zatone ob 24.00
Jutri, NEDELJA 28. avgusta
Avguštin, Milivoj

TUDI VČERAJ NEZNOSNA GNEČA V HODNIKIH PRITLIČJA TRŽAŠKE KVESTURE

V dveh dneh oddanih okoli 1.500 prošenj za prehod v jugoslovanska obmejna področja

Uradno zagotovilo, da se lahko prošnje oddaja tudi v slovenščini - Od ponedeljka dalje bodo prošnje sprejemali tudi okoliški policijski komisariati - Na škofijskem bloku predaja prvih petdeset propustnic, ki jih bodo vidirale jugoslovanske oblasti

Tržaška kvestura je danes uradno najavila, da se lahko prošnje za prehod v jugoslovanska obmejna področja napiše in odda tudi v slovenščini. Znano je, da predvčeraj in včeraj slovenskih prošenj niso sprejemali, češ da ni bilo na razpolago tolmača. Očitno je, da so v uradih, kjer prošnje sprejemajo, namestili tudi uradnika, ki obvlada slovenščino, saj je njegova dolžnost med drugim tudi ta, da pregleda v prošnji navedene osebne podatke prosilca in jih primerja s podatki v osebni izkaznici. S tem je torej rešeno tudi to vprašanje ter je upati, da bodo slovenske prošnje sprejemali takoj od začetka tudi na policijskih komisariatih.

Kvestura je namreč včeraj sporočila, da bodo od ponedeljka 29. t. m. dalje sprejemali prošnje za prehod v jugoslovanska obmejna področja tudi policijski komisariati v Devinu, na Opčinah, v Miljah in Barkovljah, katerih se bodo lahko poslužili vsi stalno naseljeni prebivalci v njih območju. Omenimo naj še, da je bilo včeraj oddanih več kot 800 novih prošenj ter da so se prvi ljudje postavili v vrsto pred vrata kvesture že ob 6 uri zjutraj. Kot je znano, se prošnje sprejemajo od 9. do 13. ure. Skupno je bilo doslej oddanih okoli 1.500 prošenj.

Včeraj popoldne ob 17.30 so italijanski obmejni organi izročili prvih 50 propustnic svojim jugoslovanskim kolegom na obmejnem bloku Škofije, da jih ti oddajo v vidiranje pristojnim oblastem v Kopru. Z italijanske strani so se predaje udeležili šef tržaškega sektorja obmejne policije dr. Picerni, ki je prispel na blok točno ob določeni uri v spremstvu dveh agentov javne varnosti. Ko so funkcionarji stopili iz avta, je karabinjerski brigadir, šef italijanskega bloka, odšel preko meje in obvestil jugoslovanske obmejne organe o prihodu dr. Picernija. Predaje bi se namreč morali po prejšnjem dogovoru udeležiti z jugoslovanske strani tudi maj. Kolenc, ki pa je bil nujno zadržan in se je za odsotnost opravičil.

Kmalu zatem, ko se je brigadir vrnil, sta prešla mejno črto šef jugoslovanskega obmejnega bloka in član ljudske milice, ki je bil za tolmača. Ob italijanski zapornici, ki so jo dvignili, se je jugoslovanski obmejni funkcionar pozdravil z dr. Picernijem, medtem ko mu je agent javne varnosti izročil paket s 50 propustnicami in dva izvoda seznama z vsemi imeni prosilcev. Vsi skupaj so nato odšli v barako italijanske obmejne policije, kjer je šef jugoslovanskega bloka podpisal sprejem propustnic. Po zaključeni predaji so si prisotni še enkrat stisnili roke, nakar sta oba Jugoslovana zapustila italijansko področje.

V razgovoru z dr. Picernijem smo zvedeli, da je bilo med 50 propustnicami 46 takih, ki jih je izdala tržaška kvestura, medtem ko je štiri prošnje dostavila videmska kvestura, in sicer za neke prosilce iz Cedada. Vse prošnje, ki jih bodo vložili prosilci z večjega dela tržaškega področja, bo kvestura dostavila Jugoslovanom v vidiranje samo na obmejnem bloku Škofije. Pri tem je zanimivo, da bo tržaška kvestura dostavila prošnje prosilcev na pr. iz Prečnika najprej goriški kvesturi, ta pa jih bo izročila jugoslovanskim obmejnim organom na bloku pri Rdeči hiši. Ta postopek se bo uveljavil zaradi tega, ker spada Prečniku sosedno jugoslovansko področje pod goriški okraj in bodo morali propustnice v tem primeru vidirati v Novi Gorici.

Nadalje smo od dr. Picernija zvedeli, da so bile včeraj izdane prve 4 izredne propustnice, o katerih govori videmski sporazum v posebni točki. Te propustnice se izdajajo samo v res nujnih primerih (smrt, huda bolezen, poklic pred sodišče itd.). Na bloku smo zvedeli, da je eden izmed 4 prosilcev s tako propustnico že potoval čez mejo v Koper.

Ob koncu naj dodamo še pojasnilo k našemu včerajšnjemu poročilu glede 8000 starih prošenj za prehod v bivšo cono B. Zvedeli smo namreč, da se številka nanaša na skupno število vloženih prošenj in tudi že izdanih propustnic za bivšo cono B in ne — kot smo včeraj poročali — samo na število vloženih in še nerešenih prošenj. Potemtakem je tudi naš včerajšnji komentar v tej zvezi brezpredmeten, kar smo resnici in točnosti na ljubo dolžni pojasniti.

Včeraj ob 17.30 je načelnik tržaškega sektorja italijanske obmejne policije dr. Picerni (v civilu) predal prvih 50 propustnic šefu jugoslovanskega obmejnega bloka na Škofijah.

Izredna skupščina odbora za ustanovitev proste cone

Izvršni svet mestnega odbora za ustanovitev proste cone je sklical izredno skupščino, ki bo 3. septembra ob 17. uri v dvorani Združenja trgovcev na drobno. Svoj sklep utemeljuje izvršni odbor s potrebo po odločnejši akciji, ker kažejo vladni krogi vedno manj razumevanja do tržaških zahtev.

Znano je, da je odbor za ustanovitev proste cone pred nekaj meseci sklenil začasno prekiniti z vsemi akcijami, ker je takrat vprašanje ustanovitve integralne proste cone proučevala posebna vladna komisija. Vendar pa se je kasneje izkazalo, da je bilo to proučevanje bolj pesek v oči in da vlada ni nikoli mislila resno rešiti tega vprašanja v korist Trsta. Zaradi tega je odbor za ustanovitev proste cone, katerega sestavljajo vsa tržaška gospodarska združenja in h kateremu so pristopile tudi številne politične, sindikalne in druge organizacije, sklenil ponovno začeti z odločnejšim gibanjem, kar je prišlo sedaj do izraza s sklicanjem skupščine.

Obvestilo državnim nameščencem

Pri Zvezi državnih nameščencev CGIL se je ustanovil začasni odbor za odsek javne prosvete. Naloga odbora je, da sestavi dokončne zahteve osebja šolskih skrbništev, akademij, knjižnic, univerz in ustanove za likovno umetnost. Odbor bo izdelal spomenico, ki jo bodo predložili ministru za prsveto Rossiju. Prepis spomenice bodo poslali tudi Delavski zvezi v Ul. Zonta 2, kjer si prizadeti lahko spomenico ogledajo in izrečejo k njej svoje pripombe.

SEJA PREDSEDSTVA SLOVENSKEGA GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Trgovci na drobno si obetajo od sporazuma precejšnje koristi

Podpis videmskega sporazuma mora pripomoči tudi k dokončni ureditvi trgovinske zamenjave med Trstom in sosednjimi področji

Na včerajšnjem sestanku je predsedstvo Slovenskega gospodarskega združenja razpravljalo o nekaterih pomembnih gospodarskih vprašanjih.

Predsedstvo Slovenskega gospodarskega združenja je med drugim pozdravilo podpis sporazuma o malem obmejnem prometu, saj bo izvrševanje tega sporazuma v znatni meri koristilo vsem gospodarskim kategorijam in predvsem trgovcem na drobno, ki pričakujejo od povečanega obmejnega prometa tudi porast prodaj na drobno.

V tej zvezi poudarja Združenje različne carinske ugodnosti, katere predvideva videmski sporazum. Vendar pa istočasno ugotavlja, da predvidene olajšave ne izpolnjujejo povsem pričakovanja gospodarskih krogov. Združenje je ob začetku pogajanj v Vidmu že ob koncu lanskega leta predložilo obema komisijama obsežen predlog za uveljavitev obsežnejših ugodnosti za prenos blaga. Ta predlog za sedaj ni bil v polnosti upoštevan. Vendar pa predsedstvo združenja podčrtuje upanje, da bo mešana komisija čimprej upoštevala te upravičene zahteve. Sporazum namreč predvideva, da lahko mešana komisija poveča v sporazumu določeno vsoto valute odnosno blaga, katerega lahko prebivalci prenesejo čez mejo.

Podpis sporazuma pa predstavlja po mnenju predsedstva Slovenskega gospodarskega združenja tudi pomemben korak za ureditev ostalih gospodarskih vprašanj in predvsem za dokončno ureditev obmejnega trgovinskega prometa. Združenje opozarja, da je bil že 1. aprila podpisan v Rimu sporazum, ki predvideva znatno povečanje trgovinske zamenjave med Trstom in sosednjimi jugoslovanskimi področji, da pa se ta sporazum do sedaj še vedno ne izvaja. To dejstvo je med tem časom že povzročilo občutno gospodarsko škodo tržaškim poslovnim krogom kot tudi tržaškim potrošnikom. Predsedstvo Združenja je zaradi tega sklenilo sprejeti potrebne ukrepe, da se tudi to vprašanje premakne z mrtve točke.

Predsedstvo Slovenskega gospodarskega združenja je poleg tega razpravljalo tudi o drugih organizacijskih in splošnih gospodarskih vprašanjih.

Uradni podatki o številu prijav Vanoni

Uradno so bili objavljeni skupni podatki o številu predloženih davčnih prijav Vanoni. Trst je skupno s Furlanijo na četrtem mestu glede števila davčnih prijav in znatno izpod povprečja glede prijavljenih dohodkov. Celotno italijansko povprečje prijavljenih dohodkov na eno prijavo znaša namreč 1 milijon 91 tisoč lir, medtem ko je to povprečje pri nas znatno izpod milijona lir.

Te številke na svojevrsten način jasno označujejo sedanji tržaški gospodarski položaj v primerjavi z gospodarskim stanjem ostalih pokrajin v Italiji. Značilno je namreč, da je tržaško področje dejansko prijavilo nižji dohodek kot to znaša za celotno italijansko povprečje, kar prikazuje težavni gospodarski položaj Trsta in sosednih pokrajin.

Z okna je padla

Malo pred poldne je nekdo poklical osebje Rdečega križa k Sv. M.M. Sp., kjer je neka ženska skočila z okna. Bolničarji so nemudoma odhiteli na kraj nesreče z rešilnim avtom in so pri stavbi št. 1242 našli na tleh 30-letno Marijo Catanio por. Doria, katero so spravili v avto in jo odpeljali v bolnico. Na ortopedskem oddelku, kjer so jo zaradi zloma leve noge sprejeli s prognozo okrevanja v 30 dneh, je ženska izjavila, da je med popravljanjem zaves na oknu padla s treh metrov višine na tla. Nekateri v okolici pa govorijo, da je ženska prostovoljno skočila skozi okno, vendar ta vest, če smemo verjeti Dorievi, ne odgovarja resnici.

KRITIKE IN POROČILA

«Baruffe chiozzotte» na gradu sv. Justa

Skupina, ki je igrala Goldonijeve «Baruffe chiozzotte» v Benetkah v okviru dramskega festivala, je prišla z istim delom tudi v Trst, kjer je že dva večera zaporedoma nastopila na gradu. To je skupina, v kateri je središče Cesco Baseggio, ki mu je Goldoni v krvi, kakor najbrž težko komu, in okoli katerega je zbranih še lepo število igralk in igralcev. Nekatere od teh smo videli poleg Baseggia že tudi na Goldonijevem festivalu v Miljah.

«Baruffe chiozzotte» je zrežiral Ludovici, ki se ga prav po Goldoniju spominjamo iz pretekle sezone, saj je zrežiral «Premeteno žensko» v Novem gledališču. Uspelo mu je, da je na prostem postavil dovolj polno, živahno igro, ki se nikoli ni zatikala.

Seveda se je vsem, ki so videli isto delo v predelavi dr. Mirka Rupla kot «Primorske zdrahe» v uprizoritvi SNG, nehote vsiljevala primerjava. In reči je treba, da je najprej Rupel svoje delo odlično opravil, saj predelava ne samo ne zaostaja za originalom, temveč bi si skoraj upali trditi, da ga marsikje celo nadkriljuje. Prav tako pa so lahko naši igralci brez skrbi: lahko se mirno postavijo ob stran teh, ki smo jih videli ta dva večera. Modesta Sancina pa vsaj v tem delu ne bi dal niti za Baseggia.

Delo se bo ponovilo še danes in jutri in priporočamo vsem, da si ga ogledajo.

Darovi in prispevki

Družba pri Kapuceri je darovala 400 lir za Dijaško Matico.

BORCI PRVEGA PRIMORSKEGA BATALJONA «SIMON GREGORČIČ»

Pridite vsi na proslavo obletnice ustanovitve bataljona 10. in 11. septembra 1955.

ZBOR V OZELJANU

bo dne 10. septembra 1955 ob 10. uri.

Naprošamo podjetja in ustanove, kjer so tovariši zaposleni, da jim omogočijo udeležbo na proslavi.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Iniciativni odbor

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 26. avgusta se je v Trstu rodilo 8 otrok, porok je bilo 7, umrlo pa je 6 oseb.

POROČILI SO SE: oficir am. vojske Harry Pellegrino in gospodinja Stella Gulli, profesor glasbe Giorgio Costantini in gospodinja Maria Grazia Bonomolo, uradnik Ezio Belli in uradnica Luciana Toffolini, radiotehnik Antonio Giobatta Gerussi in gospodinja Luciana Rossi, mehanik Mario Zustovich in šivilja Maria Barberi, pismonoša Girolamo Bonanno in gospodinja Paola Veršič, kotlar Germano Mitri in vezilja Giuseppina Weingaertler.

UMRLI SO: 57-letni Loreto Bassetto, 54-letna Ofelia Giudici, 50-letna Tosca Consul por. Valentino, 54-letni Albino Macchi, 40-letna Giorgia Filaferro vd. Marzolini, 88-letna Angelina Tomažič vd. Rudež.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 24,5, najnižja 19,1, ob 17. uri 24,2 stopinj, zračni tlak 1015,3 pada, veter severozahodnik 5 km na uro, vlaga 59 odst., nebo 7 desetin pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 22,7 stopinj.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Crevato, Ul. Roma 15; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Gmeiner, Ul. Giulia 14; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Signori, Trg Ospedale 8; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

LEKARNE ZAPRTE ZARADI POČITNIC

All'Alabarda, Ul. Istria 7, Biasoletto, Ul. Roma 16, Davanzo, Ul. Bernini 4, Godina Enea, Ul. Ginnastica 6, Millo, Ul. Buonarroti 11, Mizzan, Trg Venezia 2, Zanetti, Ul. Commerciale, Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR»

vabi svoje člane in prijatelje na

družabni večer

ki bo danes od 20. ure dalje v društvenih prostorih v Ul. Montecchi 6-IV.

Društvo «VALENTIN VODNIK» iz Doline priredi v nedeljo 28. t. m. ob 21. uri v gostilni pri Domju

koncert umetnih in narodnih pesmi

Sodeluje tudi DOLINSKI KVARTET.

Vabljeni vsi ljubitelji naše lepe pesmi.

PROSVETNO DRUŠTVO «ZARJA V SVOBODI» v ŠEMPOLAJU

priredi v nedeljo 28. t. m. ob 16. uri v Šempolaju

deseti tradicionalni pevski koncert

pri katerem bo nastopilo več pevskih zborov.

Po koncertu bo PLES NA PROSTEM

Vljudno vabimo k številni udeležbi.

Preskrbljena bo domača kapljica in dober prigrizek.

Ljudska prosveta

Moški pevski zbor PD «Ivan Cankar» bo imel vajo v torek 30. t. m. ob 20. uri. Priporočamo točnost.

GLEDALIŠČA

Na gradu Sv. Justa

Danes in jutri zadnji predstavi Goldonijeve komedije «Baruffe chiozzotte». Pri gledališki blagajni se nadaljuje prodaja vstopnic za obe predstavi.

KINO

Rossetti. Zaprto zaradi počitnic.
Excelsior. 16.00: «Moje telo pripada tebi», M. Brando, T. Wright.
Fenice. 16.00: «Hellgate, veliki pekel», S. Hayden, Y. Leslie.
Nazionale. 16.00: «Sedem samurajcev», T. Shimura.
Filodrammatico. 16.30: «Princesa Nila», D. Paget.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.30: «Specialni agent Pinkerton», R. Scott, F. Tucker.
Astra Rojan. 16.00: «Trdnjava tiranov», R. Montalban.
Capitol. 16.30: «Kri in luči», D. Gelin, Zsa Zsa Gabor.
Cristallo. 16.00: «Angela», M. Lane, D. O'Keefe.
Grattacielo. 16.30: «Ni večje ljubezni», A. Lualdi, F. Interlenghi.
Alabarda. 16.00: «Sulica, ki ubije», S. Tracy.
Ariston. 16.00: «Legenda o Robin Hoodu», E. Flynn, O. de Havilland.
Armonia. 15.00: «Štiri v medicini», D. Bogarde, D. Houston.
Aurora. 16.30: «Teror Skalnatih gora», Van Johnson.
Garibaldi. 15.30: «Prošnja za pomilostitev», R. Vallone.
Ideale. 16.30: «Železna rokavica», R. Stack.
Impero. 16.30: «Vrni se moja mala», M. Vitale.
Italia. 16.00: «Odisej», K. Douglas.
S. Marco. 16.00: «Še in vedno», J. Wyman.
Kino ob morju. 16.30: «Pluto, Pipo in Paperino», Walt Disneyev film.
Moderno. 16.30: «Luči mesta», Charlie Chaplin.
Savona. 16.00: «Rapsodija», E. Taylor.
Viale. 16.00: «Major Brady», J. Chandler.
Vittorio Veneto. Zaprto zaradi obnove naprav.
Azzurro. 16.00: «Rop stoletja», T. Curtis.
Belvedere. 16.00: «Dvoboj na Riu d'Argento», A. Murphy.
Marconi. 16.30: «Venerino znamenje», S. Loren.
Massimo. 16.00: «Požgana dežela», J. Derek.
Novo cine. 16.00: «Američan v Parizu», A. Sordi.
Odeon. 15.30: «Napolitanski paberki», S. Loren.
Radio. 16.00: «Človeški torpedi», R. Vallone.
Venezia. 16.00: «Alahovi konjeniki», K. Grayson.
Kino na Opčinah. 18.00: «Polovični junak».

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.00: «Sirota brez nasmeška», G. Garson.
Ariston. 20.30: «Legenda o Robin Hoodu», E. Flynn.
Garibaldi. 20.00: «Prošnja za pomilostitev», R. Vallone.
Paradiso. 19.30: «Julij Cezar», M. Brando.
Parco delle rose. 20.30: «Požar v Kartageni», R. Fleming.
Ponziana. 20.00: «Nimfa antipodov», E. Williams.
Rojan. 19.45: «Lili», L. Caron.
Secolo. 20.30: «Kocissov sin», R. Hudson.

RADIO

SOBOTA, 27. avgusta 1955

TRST POSLAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Sadje in zdravje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Zabavna glasba; 13.30 Pestra operna glasba; 14.00 Veseli ritmi; 14.45 Ritmični orkester Franca Russa; 15.05 Promenadni koncert; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Brahmsove pesmi; 16.15 Kavarniški koncert; 16.35 Domači odmevi; 17.00 Plesna čajanka; 17.30 Leoncavallo: «Glumači», opera v 2 dejanjih; 18.45 Beethoven: Sonata št. 17; 19.05 Veseli ritmi; 19.15 Radijska univerza; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Šaljivi motivi iz slovenske folklore; 20.45 Reportaža iz počitniških kolonij; 21.00 Parada lahkih orkestrov; 21.30 Operetne melodije; 22.00 Vieuxtemps: Koncert za violino in orkester; 22.17 Razne ritmične popevke; 22.45 Večerni ples; 23.? Glasba za lahko noč.

TRST I.

11.30 Rahmaninov: Simfonija št. 2, op. 27; 17.30 Svetovno kolesarsko prvenstvo na cestah; 18.? Operna glasba; 20.00 Orkester Sirappinija; 21.00 R. Lapor...: «Skodelica kamilic», igra v ... dejanju.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.?, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30.
Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20
Italijanska poročila: 6.15, 12.?, 19.00 in 23.00.

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - poved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.25 «Ob luči srebrnega meseca» - poje Doris Day; 7.30 Za naše žene; 14.00 Pisan spored glasbenih uganak; 14.? Tržaška kronika; 14.50 Stare tržaške pesmi v priredbi Milana Pertota poje pevski zbor iz ...; 17.15 Poulične popevke; 18.25 Ljudske pesmi; 19.15 Športne melodije; 20.00 Popularne tango melodije z orkestrom Mantovani; 20.40 Popularne narodne pesmi; 21.00 ... jugoslovanske orkestralne glasbe; 21.30 Radijska igra: F. S. Fi...gar: «Strici».

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m, ...

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored; 13.10 Pester spored operne in solistične glasbe; 14.? Turistična oddaja; 14.40 Slovenska narodna glasba; 16.00 Ura iz literature - Vane Bor: ... Pesmi; 16.20 Iz opernih baletov; 18.00 Okno v svet; 18.15 Spored slovenskih narodnih pesmi; 19.00 Zabavna glasba; 20.? 120 pisanih minut; 22.15 Oddaja za naše izseljence (na 327,1 m); 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba.

TELEVIZIJA

21.00 TV tedenski pregled; športna poročila; mednarodni plesni turnir v Duesseldorfu; 22.00 Film «Cvetlica pod ...som»; 23.10 Sedem dni TV.

Izšla je revija za književnost in kulturo:

„BORI" štev. ...

Cena 100 lir

Dobite jo v slovenskih knjigarnah v Trstu, Gorici, Sesljanu in na Opčinah.

Izšli so «RAZGLEDI» št. ...

Dobite jih pri razprodajalcih

Cena 100 lir

V prodaji je revija

„Naša žena" štev. 7-...

Cena 75 lir

Oglasni oddelek

TRST

Ul. sv. Frančiška 20/III

tel. 37-338

sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in ... od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. A. Sancin

zobozdravnik-kirurg

Ustne in zobne bolezni, zobne proteze.

Sprejema od 10. do 12. in od 15. do 19. ure.

Ulica Torrebianca 43-II. (vogal z Ul. Carducci) tel. 37-118

ADRIA EXPRESS

TRST - Ulica Cicerone ... tel. 29-243

POČITNICE OB MORJU, V HRIBIH, OB JEZERIH

Predstavništvo za zdravilišči RADENSKA SLATINA in DOBRNA (Celje) penzion po 1700 lir (v ceni so všteti zdravniški pregledi in zdravstvene uredit ve)

Preskrba trgovskih, prevadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za JUGOSLAVIJO

Prodaja voznih listkov za avtobusne proge iz TRSTA v VRBA (Velden), VRBSKO JEZERO (Woerther See) - CELOVEC - GRADEC (Graz), odhodi v četrtkih in sobotah ob 7.45

TOLMEZZO - SCLETTO, ... dnevni odhodi ob 6.30

JEZERO CAVAZZO, ... nedeljah ob 7.30

CANAZEI - ORTISEI, ... torkih, četrtkih, ...ljah ob 6 z zvezo ...

PRIMIERO, CORTINA, MOENO, MERANO, ...

GRADEŽ - dnevni odhodi ob 8.30

MILAN - dnevni odhodi ob 21

GENOVA - v ponedeljkih, sredah in petkih ob 21

COMO - CHIASSO, odhodi ob torkih, četrtkih, sobotah in v nedeljah ob 21

VIDEM (Udine) - dnevni odhodi ob 6.30, 7.30, 8.30

BELLUNO - dnevni odhodi ob 6.30

TREVISO - dnevni odhodi ob 8.30

NEZASLIŠANA RAZSODBA TRŽAŠKEGA OKRAJNEGA SODIŠČA

Igranje „Giovinezze" in „Faccette nere" ne predstavlja odkrite apologije fašizma?

Z ugotovitvijo, da dejanje ni kaznivo in da niso izvršili dejanja, oproščena skupina 8 mladeničev, članov MSI

V Trstu je vse dovoljeno? To vprašanje se postavlja ob dejstvu, da je tržaško sodišče pred dnevi oprostilo skupino 7 mladeničev in ene mladenke, katere je policija junija letos prijavila tožilstvu pod obtožbo, da so kršili čl. 81 in 110 kaz. zakona, čl. 5 zakona z dne 20. 6. 1952. leta in dekret št. 23 generalnega vladnega komisarja o apologiji fašizma z dne 7. januarja letos, ker so večkrat, in sicer 2. in 6. junija letos na sedežu fašističnega MSI v Ul. Rismondo 12 javno vrteli gramofonske plošče s fašističnimi popevkami in himnami «Giarabub», «Faccetta nera», «Himna Rimu», «Camerata Richard», «Giovinezza» itd.

Vsak si bo mislil, da je prijava prišla zaradi pazljivosti policijskih organov, ki bi morali vsako neofašistično manifestacijo zatreti in kršitelje zakona tožiti. Ne! Šele članek «Nedolžno vprašanje kvestorju Marzanu», ki ga je junija meseca letos priobčila na svoji tržaški strani «Unità» je sprožil preiskavo. V članku je bilo navedeno, da so v preteklih dneh zvečer prihajali s sedeža MSI zvoki fašističnih pesmi in da se trije karabinjerji, ki so šli tedaj mimo, niso niti zmenili za tako apologijo fašizma, pa čeprav bi morali po zakonu takoj intervenirati.

Preiskava, ki jo je uvedla kvestura, je dala že v nekaj dneh dobre rezultate. Predvsem so identificirali skupino ljudi, ki so bili tedaj prisotni na sedežu. Vsi so več ali manj priznali, da so vrteli omenjene gramofonske plošče, drugi pa so celo trdili, da je bil sedež 2. junija zaprt. Ker pa je neki mladenič, ki je bil tudi prisoten pri «koncertu», pojasnil, da je med igranjem plošč stal ob oknu in videl na cesti tri karabinjerje, je kvestura prosila karabinjersko poveljstvo, naj poizve za imena teh članov. Toda imena niso nikoli prišla na dan in odgovor je bil seveda negativen. To je lahko dokaz, da so se karabinjerji zavedali, da niso ravnali kakor jim veleva služba in raje molčali, da bi se tako rešili odgovornosti, ali pa celo dokaz, da zaradi enakih čustev niso hoteli nadlegovati čedne fašistične družčine.

Po končani preiskavi so 20-letnega Alberta Antonanta iz D'Annunzievega drevoreda, 17-letnega Edina Canuja iz Ul. del Rivo 44, 22-letnega Egidija Fabretta iz Ul. Diaz 2, 23-letno Liliano Gargiulo iz Ul. Bonomea 115, 18-letnega Antonia De Marca iz Ul. della Tesa, 26-letnega Eugenia Marchija od Sp. Magdalene 248, 20-letnega Eligia Romanellija s Scala Monticello 1 in 20-letnega Maria Saitto iz Ul. Biasoletto 4 prijavili tožilstvu in to je po preiskovalnem delu sklenilo, ker je bilo dovolj dokazov za njihovo krivdo, predati jih sodišču v nadaljnji postopek.

In sodišče je s presenetljivo razsodbo vse oprostilo: štiri, ker dejanje ni kaznivo, ostale pa s formulo, da niso izvršili dejanja. Vse skupaj se je torej razpršilo v nič, pa čeprav so zvoke fašističnih napevov slišali celo na cesti.

Seveda sta odvetnika obtožencev, od katerih eden je bil sam najvišji hierarh MSI v Trstu, skušala na vsak način dokazati, da je bil «koncert» v nekem privatnem prostoru za zaprtimi vrati in da se na cesti ni ničesar slišalo. Vrhu tega je zagovornik hotel dokazati, da ne gre za fašistične pesmi, češ da so «Giovinezzo» uglasbili že 1912. leta, da so pesem «Giarabub» peli ne le fašisti, temveč tudi vojaki, ki so se borili v Afriki, itd., kot da bi ne bilo vsakemu znano, da je bila «Giovinezza» uradna fašistična himna, «Giarabub» pesem fašističnih afriških osvajalcev, «Camerata Richard» pa skomponirana celo v čast nacističnim tolpam, ko so prišle na pomoč fašističnim osvajalcem Afrike, da o «Faccetti neri» niti ne govorimo.

Dejstvo pa je, da so pesmi slišali tudi drugi ljudje, ki jim zadeva ni ugajala in so se nad tem zgražali. Prisotnost obtožencev na sedežu, ki so bili vsi člani mladinske federacije MSI, in igranje plošč dokazuje, da so to delali z določenim provokatorskim ciljem, še posebno, ker so prav tedaj praznovali obletnico ustanovitve italijanske republike, ki je nastala na razvalinah njihovega imperija in njihove republikinske državice. Toda sodeč po oprostilni razsodbi je v Trstu dovoljeno celo na praznik demokratične republike, ki je nastala po zaslugi in borbi najboljših italijanskih sinov, igrati himne onih, ki so ljudstvo pahnili v krvavo vojno in v prepad. Seveda zadostuje naiven izgovor, da te pesmi niso fašistične in da so plošče vrteli v nekem privatnem in zaprtem prostoru, pri čemer niso motili nikogar. Čemu je potemtakem policija prijavila mladince sodišču in čemu je tožilstvo odredilo nadaljnji postopek in čemu so končno tu zakoni proti apologiji fašizma, kajti jasno je, da je v tem primeru šlo za namerno apologijo fašizma.

Skupščina težakov

Sindikat težakov in pomožnih delavcev je sklical za nedeljo 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v Domu pristaniških delavcev skupščino svojih članov, na kateri bodo razpravljali o protestnem gibanju proti nepravični dodelitvi mest sindikalnim predstavnikom v pokrajinski komisiji za zadziranje težaških in nosaških del. S tem tudi popravljamo zmotno vest, da bo v nedeljo ob 10. uri v istih prostorih skupščina delavstva konopljarske stroke.

Nepojasnjena nesreča

V noči med četrtkom in petkom je 30-letni Stellio Colonna s Trga Giuliani med vožnjo s svojim skuterjem v bližini garaže Fiat na Miramarski cesti iz do sedaj še nepojasnjenih razlogov odletel na tla, kjer je v nezavesti obležal. S policijskim avtom so Colonno odpeljali v bolnico in ker so mu ugotovili hud udarec na senceh, so ga pridržali na I. kirurškem oddelku. Po mnenju zdravnikov je njegovo stanje resno, zaradi česar so si pridržali prognozo.

Dekle zaradi opeklin v bolnico

V trenutku, ko se je 17-letna Maria Fanton iz Ul. Valdirivo vozila po lesnem pristanišču z avtom, last Alberta Amadeia iz Kjadina 14, pri čemer je držala v naročju posodo z vrelo juho, je vozilo trčilo ob drug avto, pri čemer se je tekočina razlila po dekletu, ki se je moralo zaradi opeklin II. stopnje zateči v bolnico, kjer so jo pridržali s prognozo okrevanja v 15 dneh na dermatološkem oddelku.

Nesreča na delu

34-letni Luigi Lacalamita iz Ul. Beccherie se je včeraj med delom na valolomu pred starim pristaniščem v zadnjem trenutku rešil hujših poškodb. Mož je namreč premikal debele verige za privezovanje ladij, ko je nenadoma zdrsnil ter padel. K sreči se je hitro dvignil, kajti v nasprotnem primeru bi ga debela veriga stisnila ob tla. Kljub temu pa se je z nogo zapletel v verigo, ki ga je ranila. Takoj nato se je mož odpravil v bolnico, od koder so ga po nudeni zdravniški pomoči odslovili. Okreval bo v 8 dneh.

ODMEVI BORBE VARILCEV LADJEDELNICE SV. MARKA

Državni pravdnik pozval skupino delavcev in sindikalistov na zaslišanje

Obtožba se nanaša na dogodek na začetku Korza, ko je policija razgnala mirno skupino delavcev, ki se je vračala z zborovanja, in pomeni omejevanje sindikalnih svoboščin

Državni pravdnik je včeraj poslal 11 delavcem in sindikalistom obvestilo, v katerem jih poziva, naj se zglase 30 avgusta v sodni palači, kjer jih bo zaslišal. Obtoženi so Paolo Sema, Marcello Ghersinich, Antonio Cattonar, Edoardo Faelli, Rodolfo Valenti, Remigio Rosin, Luigi Mucchiut, Luigi Zolli, Silvio Lauri, Fabio Mueller in Jožef Krovat. Obtožba jim očita, da so nekateri 25. julija organizirali nedovoljeno manifestacijo in povorko kakih 300 oseb, da so se udeležili te manifestacije, da niso ubogali policistov, ki so jih pozvali, naj se razidejo, da so se nekateri uprli aretaciji. Krovata dolžijo tudi, da se je uprl aretaciji ter pri tem vrgel na nekega policista stol in ga s tem ranil v rame.

Obtožba se nanaša na dogodek, ki se je pripetil 25. julija zvečer na začetku Korza po sindikalnem zborovanju na Trgu Venezia za časa stavke varilcev ladjedelnice Sv. Marka. Zborovanje je bilo dovoljeno in delavci so se skozi mestno središče mirno vračali proti domu. Šli so v skupini ne pa v povorki, nosili niso transparentov, nihče ni vzklikal. Ko so prekoračili Borzni trg, jih je policija ustavila ter začela takoj razganjati s pendreki. Vmes je bil samo trenuten presledek, ko je neki policist zatrobil s trobento, kar smo v Trstu prvič videli in slišali. Ob tej priliki je bil neki delavec tudi ranjen. Vsi navzoči so takrat obsojali nastop policije, ker ji delavci niso dali nobenega razloga za takšen nastop. Če bi namreč policisti ne posegli vmes, bi se delavci mirno vrnili do svojih domov, kakor se je že zgodilo prejšnje dni, ko so se večkrat vračali z zborovanj na vrtu Delavske zbornice in tudi šli v večji skupini skozi mesto, ne da bi jih policija nadlegovala.

Delavci obsojajo dejstvo, da kličejo sedaj skupino delavcev in sindikalistov na zaslišanje. Tako ravnanje smatrajo za omejevanje sindikalnih svoboščin. Pri tem poudarjajo, da je šlo takrat za čisto ekonomsko borbo proti ravnateljstvu CRDA, ki jo je podpirala vsa tržaška javnost s predstavniki vladnih strank vred. Da je bila vsa javnost na strani stavkajočih delavcev, je pokazala tudi splošna zapora trgovin istega dne, ko je bila osemurna splošna stavka. To dejstvo bi morali upoštevati čuvarji javnega reda, katerega ni nihče ogražal, saj je stavka tega dne popolnoma mirno potekala.

Delegacija težakov na vladnem komisariatu

Včeraj je šla skupina težakov najprej na urad za delo, kjer je zaprosila za razgovor z odv. Levitusom v zvezi z imenovanjem predstavnikov sindikata težakov v pokrajinsko komisijo. Odv. Levitus ni delavcev sprejel, ker je bil zaposlen. Nato so šli delavci na vladni komisariat, kjer jih je sprejel v odsotnosti dr. Palamare dr. Ruggero, kateremu so obrazložili svoje zahteve.

PISMENA SPOROČILA USTANOVE INDUSTRIJSKEGA PRISTANIŠČA

Kmete obveščajo o korekturah glede nameravanih razlastitev

Korekture se nanašajo na polja in vinograde pri Domju, ki so bili v Uradnem listu napačno vneseni med razlaščene

Poročali smo že, kako so pri objavi o razlastitvi zemljišč v Domju v Uradnem listu št. 14 od 15. julija napravili pomoto, ko so vključili v seznam tudi zemljišča, ki ne spadajo več v okvir načrta za rezidencialno področje industrijskega pristanišča. Na našo pripombo so nam pred dnevi na ustanovi za industrijsko pristanišče izjavili, da bodo prizadete kmete pismeno obvestili. Oglasili smo se ponovno pri kmetih pri Domju in so nam večraj povedali, da so nekateri že dobili omenjena pisma.

Pismo, ki ga pošilja ustanova za industrijsko pristanišče med drugim pravi: «Sporočamo, da je bila z višjo odobritvijo osnovnega splošnega načrta za rezidencialno področje, dokončno izključena razlastitev v ta namen, vaša spodaj omenjena posest pri Spodnji Magdaleni.

Zaradi tega je brez vsake vrednosti objava o ponudeni ceni v Uradnem listu vladnega generalnega komisariata št. 14 od 15. julija 1955 glede vaše posesti». Spodaj ob strani pa so v vsakem pismu navedene tudi številke parcel, ki ne pridejo več v poštev za rezidencialno področje.

V Trnju pri Domju, kjer so omenjena zemljišča, so se kmetje oddahnili, ko so prečitali naše poročilo in so nato še dobili pismo od ustanove industrijskega pristanišča. Bolj kot kjerkoli so bili tu kmetje in lastniki razburjeni po objavi o razlastitvi njihovih zemljišč in odločeni, da se borijo do skrajnosti za svoj obstoj in svoje imetje.

Pred dnevi smo videli načrt, ki je bil priložen objavi v Uradnem listu na županstvu. Nismo mogli verjeti svojim očem in smo šli pogledat k prizadetim kmetom. Na levi strani poti, ki pelje iz Domja proti Logu, malo naprej od osnovne šole se vrstijo lepi vinogradi in njive, vmes so oljke in sadno drevje ter čedne hišice kmetov in delavcev, ki imajo pred svojim domom še vrt in njivo, na kateri pridelajo nekaj vina, krompirja, povrtnine itd., kar je za delavsko družino v današnjih razmerah velikega pomena. Tu je tudi nekaj vzornih posestev, vinogradov, ki jim v okolici ni primere in v katere so lastniki vložili ves svoj trud in imetje. Tudi ta posestva so vključili v načrt in v Uradnem listu je bila objavljena ponudena cena: kmetu M. K., ki ima okrog svoje lepo urejene hiše krasen vrt z bogatimi latniki, ki so mu lani dali nad 20 hl vina, da ne računamo krompirja, graha itd. so ponujali po 150 lir na kv. meter.

Kmete in lastnike zemljišč je zelo razburilo tudi dejstvo, da je bilo v načrtu za razlastitev vse njihovo zemljišče, razen hiše in nekaj metrov okoli.

Pravijo, da je bila pomota, ker pri objavi v Uradnem listu niso upoštevali zadnjih sprememb. Tega se vsi veselimo, dejstvo pa je, da je tak načrt obstajal.

Mimogrede naj še omenimo, da sami predstavniki ustanove niso vedeli za pomoto, dokler jih nismo na to pred dnevi opozorili.

Opozorilo avtoprevoznikom

Inšpektorat za motorizacijo obvešča po nalogu generalnega vladnega komisariata vsa prevozniška podjetja, ki nameravajo vzdrževati avtomobilske prevozne zveze predvidene v italijansko-jugoslovanskem sporazumu, podpisanem 20. avgusta v Vidmu, da morajo predložiti zadevne prošnje inšpektoratu do 28. tega meseca.

Opozorilo delavcem in nameščencem ki niso bili 1. 1939 soc. zavarovani

Vsi delavci in nameščenci, ki so leta 1939 dobivali več kot 50 lir mezde na dan ali 1500 lir plače na mesec in ki niso bili zato obvezno socialno zavarovani, zaradi česar se jim tista leta ne štejejo za socialno zavarovanj, kar se jim bo seveda poznalo pri pokojnini, lahko še do 31. t. m. plačajo osnovne vzvratne prispevke INPS. Če ne morejo v tem kratkem roku predložiti predpisanih dokumentov, naj vložijo samo prošnjo s priporočenim pismom s povratnim potrdilom ter pripomnijo, da bodo poslali predpisane dokumente kasneje. Za podrobnejša pojasnila se lahko obrnejo na Delavsko zvezo v Ul. Zonta št. 2.

Državni kapitalizem v Italiji

«Italija je gospodarsko-politični muzej, gospod» — je rekel neki demokrščanski sindikalni funkcionar. «Imamo krščanske zadruge, vzorna kapitalistična podjetja, toda hkrati tudi fevdalna veleposestva in spolovinarje. Imamo klasična kapitalistična podjetja, toda imamo tudi moderna kapitalistična podjetja, v katerih uživajo delavci največji komfort. Imamo tudi poldržavna, pa tudi povsem državna podjetja; imamo torej svojo nacionalizacijo. Ne smete pa primerjati naše nacionalizacije z angleško nacionalizacijo. Naša nacionalizacija je tipično italijanska in se od drugih razlikuje prav toliko, kakor se neapeljski špageti razlikujejo od onih, ki vam jih pripravijo v tako imenovani italijanski restavraciji v Kopenhagnu...».

Ta «nacionalizacija» je danes eden od najbolj perečih gospodarsko-političnih problemov, čeprav se beseda nacionalizacija zelo redko sliši.

Neinformiranemu človeku bi se zdelo čudno, da ima država v Italiji — kjer imamo zaostali razvoj demokracije in kjer po drugi svetovni vojni ponavljajo slovesne izjave o nedodatkljivosti privatne lastnine in nenadomestljivosti zasebne pobude — v svojih rokah kapitale številnih podjetij in industrij, celo tako pomembnih, kakor je industrija črne metalurgije, strojna industrija in ladjedelništvo — v katerih je država često gospodar položaja. Tudi velika podjetja, kakor so na primer «Ansaldo» in «Alfa Romeo» so pretežno državna, oziroma ima država odločilno število delnic teh podjetij. (Med 150 podjetji je tudi 8 bank, ki imajo tretjino nacionalnega prihranka, 9 podjetij črne metalurgije, ki kontrolirajo nad polovico nacionalne proizvodnje, 8 ladjedelniških podjetij, ki predstavljajo 80 odst. nacionalne zmogljivosti na tem področju itd.).

Kdaj se je država vmešala v posle zasebnikov? «Kriv za to je Mussolini. On je napravil prve korake za nastop državnega kapitalizma s tem, da je podpiral zasebne kapitaliste, ne da bi pri tem hotel slutil kakšne posledice bo to imelo v letu 1955. Po svetovni krizi iz leta 1933, ki je zajela tudi Italijo, je on z državnim denarjem rešil številna podjetja pred gospodarskim polomom. S tem, da je kupila njihove delnice, je država postala solastnik teh podjetij, bila pa je često tudi absolutni gospodar, ker je v nekaterih primerih imela 80, 90 in tudi 100 odstotkov vseh delnic. Cast privatne lastnine je bila tako «rešena», ker so podjetja, prav tako kakor način vodstva teh podjetij ostala legalno zasebna, država pa je ustanovila inštitut za rekonstrukcijo industrije z nalogo, da finančno podpira ta podjetja. In to je tisti IRI, okrog katerega se danes vodijo žolčne polemike».

Članstvo v kapitalističnem sindikatu

Kapitalisti so upali, da bo po krizi privatni kapital spet zagospodaril nad delnicami, ki jih je kupila država. A to se je več razlogov ni nikoli zgodilo. Tako se je po vojni kot lastnik, odnosno solastnik novih industrijskih podjetij pojavila nova italijanska država, republika, v kateri imamo štiri politične sile, ki zahtevajo (in to ne samo med komunisti in socialisti), da podjetja z državnim kapitalom postanejo tudi zakonsko-pravno državna in neodvisna podjetja.

Italijanskim kapitalistom to ni več, ker bi to pomenilo, da se je na relativno zelo širokem gospodarskem sektorju de facto izvršila nacionalizacija.

Prvi korak k dejanski nacionalizaciji bi napravili s tem, da bi državna podjetja odvojili od zasebno-kapitalističnega sindikata «Confindustrie». Ta kapitalistični sindikat so ustanovili takoj po prvi svetovni vojni kot organizacijo, ki naj združuje kapitaliste v enotno fronto proti zahtevam italijanskega delavskega razreda. In ta značaj je ta sindikat obdržal do danes. Pri tem pa ne gre le za slučaj, če se je ta sindikat ustanovil le malo pred prihodom Mussolinija na oblast.

Sprično dejstva, da so državna ali poldržavna podjetja v pravnem pogledu zasebna, so člani tega sindikata: plačujejo članarino od nekaj sto tisoč milijonov in, kar ni manj važno, so disciplinsko podrejena Confindustriji. To praktično pomeni, da se državna podjetja nahajajo kot člani Confindustrije v isti fronti kapitalistov proti delavskim zahtevam, in ne bi se jim godilo dobro, če bi kršila «pravila igre».

Na predlog voditelja demokrščanskih sindikatov, Pastoreja, je skupščina že lani izglasovala zakon, na osnovi katerega se državna podjetja skupine IRI črtajo iz članstva v Confindustriji, toda zaradi nesoglasnosti vlade ni prišlo do uveljavljenja te odločbe, ker Confindustrija vrši močan pritisk na posamezne stranke in struje v strankah, ki sestavljajo vlado.

Zaskrbljenost kapitalistov

Zakaj kapitalisti nasprotujejo neodvisnosti državnih podjetij? To ni težko razumeti. Bojijo se konkurence in boje se, da ne bi jutri — ko bi bila ta podjetja modernizirana in reorganizirana — postala, pod pritiskom javnega mnenja, orodje države za učinkovito njeno vmešavanje v gospodarsko življenje dežele. Zakaj zasebni kapital ne odkupi delnic od države in tako prepreči to nevarnost? Iz dveh razlogov. Prvič, predvsem zasebni kapital ne razpolaga s tako ogromnimi finančnimi sredstvi; drugič, ta podjetja ne spadajo v vrsto tistih industrijskih panog, ki prinašajo visoke profite. Na splošno vzeto, država še vedno finančno podpira podjetja skupine IRI. Pretekleta leta je država dala v ta namen 15 milijard lir. Zaradi zastarelih naprav in pomanjkanja surovinske baze so bile cene proizvodov visoke. Pa tudi uprava je bila slaba, tako da kapitalisti ugotavljajo z zadovoljstvom; «Glejte, ta podjetja so nerentabilna, ker niso zasebna lastnina. Zasebna pobuda je edini pogoj za rentabilnost!» *Toda težko je verovati, da je Confindustria pustila ta podjetja brez svojih ljudi, in se zaradi tega vedno pogosteje pojavljajo sumničenja, da določena defektnost in počasnost v poslovanju državnih podjetij ni odvisna od nesposobnosti njenih upraviteljev, ampak od drugih razlogov, ki jih ni priporočljivo omenjati brez dokaznega gradiva za sodišče.*

Novo ministrstvo

Kakor smo že rekli, je parlament že lani izglasoval, da se IRI odvoji od Confindustrie, toda Scelbova vlada tega ni ostvarila, ker je imela v svoji sredi predstavnike Confindustrie. In to med predstavniki liberalne stranke.

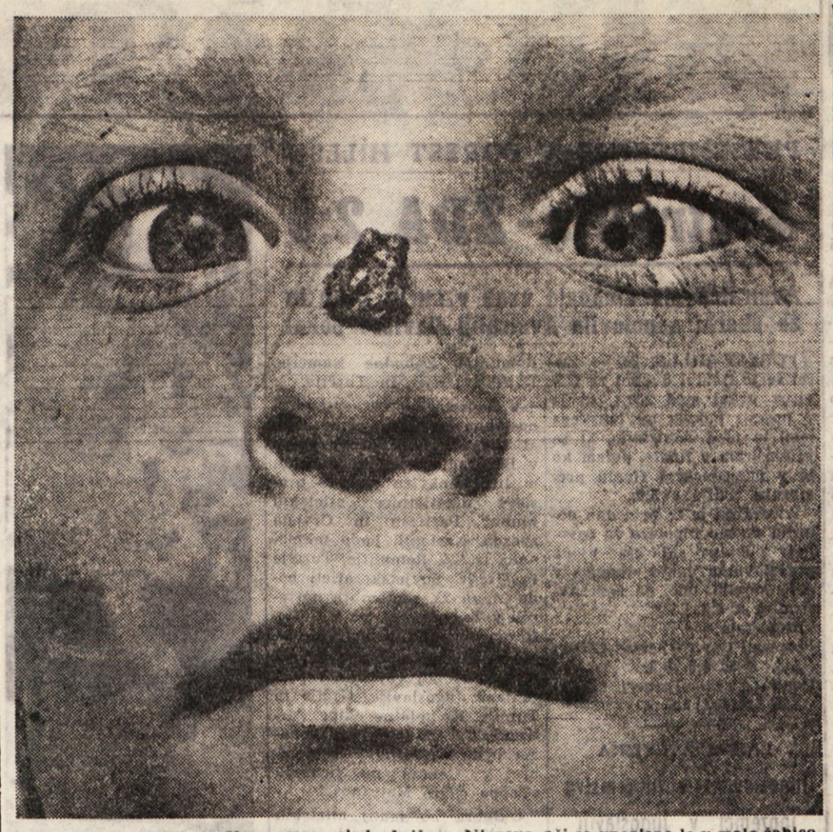
Segni je podedoval problem, podedoval pa je tudi liberalce (ki sicer niso edini nasprotniki IRI). V svojem programu ni Segni omenil, da se bo IRI takoj oddvojil od Confindustrie, ampak je najavil ustanovitev ministrstva, ki bi bilo odgovorno za uveljavljanje odločbe parlamenta in ki naj bi upoštevalo zaključke proučevanja, ki ga glede tega vprašanja vrši neka posebna komisija.

Državni kapitalizem torej čaka na novo uniformo v vezi Segnijeve vlade. Težko je danes reči v kakšni obliki se bo državni kapitalizem končno pojavil pred javnim mnenjem, toda že sedaj se more videti, da mu bodo ukrojili obleko na temelju kompromisa med zahtevami javnega mnenja, ki teži za tem, da postane državna industrija končno samostojna in da občekoristno vpliva na gospodarsko življenje dežele, in zahtevami zasebnega kapitala, da se nacionalizacija ne izvrši v polnem smislu te besede, ker bi to predstavljalo neugoden precedens z bogve kakšnimi bodočimi posledicami.

N. L.

Sovjetska zveza naroča ladje na Zapadu

V drugem četerletju letošnjega leta je SZ naročila več ladij v zapadnoevropskih ladjedelnicah. Čeprav SZ še ni sporočila podrobnosti o letni proizvodnji ladij v svojih ladjedelnicah, je znano, da je v zadnjih treh mesecih naročila v zapadni Evropi 85 ladij s skupno tonažo 174.000 ton, v prvem četrtletju letos pa je naročila na Zapadu 62 ladij. Največ naročil je SZ poverila finskim ladjedelnicam, nato angleškim, holgijskim, danskim, francoskim in celo japonskim.

Mali Stanley Smith iz Kansasa ne gleda križem. Njegove oči so uperjene le v malo žabico, ki mu je skočila na nos. Ta žabica je le nekaj večja od muhe in je zelo redka

USPEŠEN ZAKLJUČEK DOLGE BORBE BELGIJSKE ZVEZE DELA

V Belgiji bodo postopno uvedli petdnevni delovni tednik

Klerikalna Zveza krščanskih sindikatov se je po propadli sabotažni akciji skušala polastiti zmage, vendar ji to ni uspelo

Belgijska zveza dela, ki je pod močnim vplivom socialistov in ki šteje okrog 680 tisoč članov, je najmočnejša in najnaprednejša sindikalna organizacija v Belgiji. V zadnjih mesecih je ta organizacija vodila ostro borbo proti Zvezi krščanskih sindikatov, ki je pod klerikalnim vplivom in ki šteje okrog 350 tisoč članov. Do borbe je prišlo, ko so razpravljali o tem, ali je potrebno, ali ne sklicati nacionalno konferenco dela, ki bi proučila najvažnejše zahteve beljgijskih delavcev. Skoro tri mesece se je razpravljalo o tem vprašanju. Medtem ko so se socialistični sindikati zavzemali za potrebo, da se ta konferenca skliče, so krščanski sindikati sabotirali sklicanje konference in trdili, da so neposredna pogajanja med delodalajci in delavci uspešnejša oblika reševanja delavskih zahtev kot pa nacionalna konfefrenca, kateri bi prisostvovali predstavniki vlade, sindikatov in zveze delodajalcev. Kljub temu je bila nacionalna konferenca sklicana in zaslugo za to imajo predvsem socialistični sindikati.

Konference so se udeležili predstavniki vlade s samim predsednikom Van Akerjem na čelu, predstavniki liberalnih in socialističnih sindikatov in končno predstavniki zveze delodajalcev. Konferenca se je zaključila z uspehom. Ob zaključku je bil izdan komunike, v katerem so se vladni predstavniki izrekli za to, da se izpolnijo zahteve delavcev glede minimalne mezde dvajsetih frankov na uro, glede skrčenja delovnega tedna na pet dni z maksimalnim delom 40 ur in glede zvišanja družinskih doklad.

Na konferenci niso bili zastopani krščanski sindikati. Oni so se nacionalni konferenci protivili in so razglasili stavko vsako soboto «dokler se ne izpolnijo zahteve delavcev». Rezultati stavke pa so bili zelo slabi. Prve stavke se je udeležilo komaj 35.000 delavcev, naslednje sobote so bile stavke še manj uspešne. V tej akciji so krščanski sindikati doživeli popoln poraz, zato so bili primorani opustiti to politiko stavk in preiti na novo taktiko. Prvi korak je bil njihovo priznanje, da je nacionalna konferenca dela dala dobre rezultate. Kljub temu, da so sabotirali sklicanje konference, so razvili agitacijo in trdili, da so bili oni edina sindikalna organizacija, ki je dosegla uresničenje delavskih zahtev, kot so navedene v komunikeju, ki ga je izdala konferenca.

Takoj po zaključku nacionalne konference dela je bil sestanek posebne komisije, ki so jo sestavljali predstavniki delodajalcev in delavcev. Sklicanje tega sestanka je bilo predvideno že v deklaraciji nacionalne konference. Ta sestanek je pokazal, da morajo krščanski sindikati sprejeti odloke nacionalne konference, če hočejo še računati na podporo svojih članov. Zato so se tudi odločili prisostvovati temu sestanku. Komisija je bila sestavljena iz predstavnikov vlade, delodajalcev in delavcev. Kot prvo točko na dnevnem redu je komisija obravnavala tretji člen sporazuma, ki ga je podpisala nacionalna konferenca dela. Ta člen predvideva povišanje družinskih doklah, določitev minimalne mezde, skrajšanje delovnega tedna in drugo. Ob zaključku svojega dela je komisija izdala komunike, v katerem je nakazana rešitev teh treh vprašanj.

Komisija je odločila, da se popolnoma revidira sistem družinskih doklad in da se mora ta revizija zaključiti do 31. oktobra letos. Komisija je odločila predložiti vladi, da se spet izplača družinam delavcev posebni dodatek od 1. avgusta 1955 naprej. Ta dodatek so že izplačevali 1954. leta in vlada ga je ukinila, ker je bil uveden kot začasen ukrep. Socialistični sindikati so se zavzemali za ponovno plačevanje tega dodatka in so predlagali, naj bi sredstva za to izplačevanje dali na razpolago delodajalci. Komisija je odločila, da bodo družinam delavcev spet plačevali posebni dodatek in da bo ta v breme delodajalca. Dodatek bo izplačan 263 tisočem družinam in sicer v višini 100 milijonov frankov samo za zadnje tri mesece 1955. leta.

Zgoraj omenjena komisija je imela konec julija drugi sestanek, ki so ga sklicali na zahtevo dedodajalcev. Predmet sestanka je bilo vprašanje skrčenja delovnega tedna na 5 dni in določitev minimalne mezde 20 frankov na uro. Komisija je sklenila, da prizna minimalno mezdo v višini 20 frankov za uro. Skrajšanje delovnega tedna na pet dni z maksimumom 45 ur dela, ki bodo plačane, kakor da bi delavci delali 48 ur, se bo izvedlo postopoma, tako da bi gospodarski položaj v deželi ne občutil preveč te razlike. V tistih panogah gospodarstva, kjer smatrajo sindikalne organizacije, da gospodarski in tehnični položaj v deželi dovoljuje takojšnjo realizacijo delovnega tedna petih dni, bo posebna podkomisija skrbela, da se takoj uresničijo sklepi komisije.

Takoj po zaključku dela komisije, je bil sestanek vodstva belgijske Zveze socialističnih sindikatov. Vodstvo je popolnoma odobrilo sklepe komisije in ugotovilo, da ti sklepi predstavljajo znaten korak k uresničenju delavskih zahtev. Na sestanku so tudi ugotovili pravilnost politike socialističnih sindikatov glede sklicanja nacionalne konference dela.

Sklepi komisije o določitvi minimalnih mezd, o povišanju družinskih doklad in o skrčenju delovnega tedna zaključujejo važno poglavje v borbi naprednih sil v belgijskem delavskem gibanju. Lahko se reče, da so ti sklepi močno utrdili vpliv belgijskih socialističnih sindikatov na življenje belgijskih delavcev.

VELIKOPOTEZNA ZNANSTVENA EKSPEDICIJA V ANTARKTIKO

Poleg najnižje temperature na Zemlji srečamo tod tudi prijetne oaze ob jezerih

Admiral Byrd bo vodil ameriško ekspedicijo, vendar bo hkrati tudi šef celotne ekspedicije, pri kateri sodeluje 36 držav

Letos novembra bo odpotovala v Antarktiko največja ekspedicija, kar jih je bilo kdaj organiziranih i po številu članov i po obsežnosti raziskovalnega dela, ki ga namerava opraviti.

Ta espedicija, ki jo bo vodil ameriški admiral Richard Byrd, ki je danes najbolj znan raziskovalec na svetu, je del zelo obsežnega programa raziskovalnega dela, pri katerem bo sodelovalo 36 držav ob priliki tako imenovanega «Mednarodnega geofizičnega leta», ki se bo pričelo julija 1957 in se bo zaključilo decembra 1958 leta. Delo, ki ga bo ekspedicija opravila, bo zelo obsežno. Strokovnjaki bodo na potovanju proučevali razna znanstvena vprašanja, med katerimi meteorološka, o geomagnetizmu, polarnem siju, izžarevanju atmosfere ponoči, jonosferični fiziki, kozmične žarke, zemljepisno širino in dolžino, ledene pojave in oceanografijo.

Na tisoče strokovnjakov in pomočnikov, pravo brodovje, številna letala, helikopterji, podmornice in velikanski tovorni avtomobili na gosenicah itd., se bodo uporabljali v tej ekspediciji, kateri so dali ime «Operation Deepfreeze» (operacija velikega mraza).

Ekspedicija, kot smo že rekli, bo odpotovala v Antarktiko v novembru, druga britanska ekspedicija pa se bo pridružila ekspediciji, ki jo bo vodil admiral Byrd, šele pozneje. Britanska skupina bo odpotovala proti Antarktiki šele februarja 1957. leta. Britanci nameravajo prečkati ali bolje prehoditi vso Antarktiko (kar se do danes še ni nobenemu posrečilo) od morja Weddle do ožine Mc Murdo, čez Južni tečaj. Britansko ekspedicijo bosta sestavljali dve skupini; eno bo vodil dr. Vivian Fuchs, drugo pa sir Edmund Hillary, ki se je prvi povzpel na Mount Everest. Skupini se bosta srečali na pol poti med Južnim tečajem in ožino Mc Murdo.

Antarktika je ogromna celina, ki se razprostira na 8 milijonih kv. km površine (to je na površini, ki bi jo zavzemali Evropa in Združene države skupaj). To celino obdajajo zelo nemirno morje in visoke ledene gore, ki zelo otežkočajo dostop na celino. Skoro vsa celina je pokrita z debelo plastjo ledu, katere debelina doseže včasih celo 2000 metrov. Do danes človeku še ni uspelo, da bi v Antarktiki živel več kot eno leto. Na zemljevidih je obala Antarktike precej natančno zarisana, notranjost celine je pa še skoro popolnoma neznana. Od obale se včasih odcepijo velikanski «icebergi» (ledene gore), ki potem plavajo po morju. Byrd, ki je že bil na Antarktiki, je naštel v enem samem dnevu plovbe ob področju, ki se imenuje «Hudičevo pokopališče», več kot 8.000 «icebergov»; nekateri «icebergi» ali ledene gore so bile dolge celo do 40 km. Te ledene gore so plavale po temnem morju in od časa do časa trčile druga v drugo z gromovitim ropotom.

Obalni del antarktične celine se zelo pogosto potrese, se odcepi od celine in se pogrezne v morje z oglušujočim treskom. Antarktični sneg je trd in krhek kot pesek in zelo zelo bel. Pri tej celini ledu in mraza se začenja tako imenovani Humboldtov tok, ki seže do čilske obale, kjer je pa nepričakovano topel.

Na antarktični celini vlada strahovit mraz, ki ga ni takega na nobeni drugi točki naše Zemlje. Temperatura 70-80 stopinj pod ničlo ni na Antarktiki prav nič izrednega; ko človek diha v takem mrazu, se topel zrak, ki ga izdihuje, takoj spremeni v led, ki pada na tla s slišnim šumom. Pri zadnji ekspediciji v Antarktiko je Byrd opazil na ledu stoječega psa, ki je bil mrtev že 35 let. Blizu psa je stala majhna koča, kjer so prebivali člani neke prejšnje ekspedicije in v koči je Byrd našel košček kruha in mesa še popolnoma užitna. Meso so ocvrli, kruh segreli in vse skupaj pojedli.

Po mnenju znanega raziskovalca Byrda je Antarktika naravni hladilnik, kjer se lahko ohrani za cela desetletja na tisoče ton pokvarljive hrane. Peleg tega je baje Antarktika edino področje na Zemlji, kjer ni patogenskih mikrobov. Velika morja jo ločijo od civiliziranih dežel in velik mraz je prisilil vse mikroorganizme, ki živijo na Antarktiki, v popolno nemoč. Zgodi se pa tudi, da se v tem kraljestvu ledu pojavijo tudi topli dnevi. Sam Byrd pravi, da je bilo nekoč toplo, da so se lahko člani ekspedicije skoraj popolnoma slekli in da so se psi pogrezali do trebuha v sneg, ki je bil zelo mehak. Kljub temu pa so bil topli dnevi največja nevarnost za ekspedicijo, ker je toplota prinesla tako gosto meglo, da je bila vidljivost enaka ničli.

Kot smo že rekli, je Antarktika prava celina in čeprav je ta celina popolnoma pokrita z ledom, ima vse značilnosti drugih celin. To se pravi, da so tudi na Antarktiki gore, doline, jezera in celo vulkani. Pravzaprav je najvišji vulkan na svetu (4 tisoč metrov) vprav na Antarktiki. Iz njegovega žrela prihajajo ogromne količine lave, ognja in pepela. Najzanimivejši pojav v Antarktiki pa so jezera, ki so plava, rdeča, rjava, zelena in druge barve, polna alg in fosfatov. Obdajajo jih pravljične pokrajine in ob njih je temperatura tako prijtna, da je možno celo kopanje. Tako oazo je odkril Byrd v eni njegovih prejšnjih ekspedicij. Vsa dolina je bila poraslа s travo, v kateri je dobil tudi edino živo bitje, ki ga je opazil na tej celini. To je bila zelo majhna žuželka brez peruti. (Kot je znano, živi polarni medved samo na Arktiki).

Kot so ugotovili razni raziskovalci, je Antarktika baje tudi zelo bogata na rudninah. Na tej celini so namreč opazili zelo bogata naftna polja, ležišča bakra, srebra, železa, zlata, molibdena in celo urana. Ena najvažnejših nalog strokovnjakov, ki bodo spremljali admirala Byrda in Hillaryja na Antarktiko, bo prav to, da natančno ugotovijo, kakšen je obseg teh ležišč.

Važna pa je tudi naloga, ki jo bodo imeli meteorologi in tehniki, ki bodo zaposleni v letalskem delu ekspedicije. Ti bodo morali proučiti možnosti, kako praktično organizirati meteorološke postaje in letalska oporišča, glede na razvoj letalske službe v prihodnosti.

Angleška ekspedicija si je za najhujše dni zgradila tudi podzemska «stanovanja». Na sliki predor, ki vodi iz enega «stanovanja» v drugo

VAŽNE UGOTOVITVE SEJE GLAVNEGA ODBORA SZDL

Nekaj podatkov o gospodarstvu bodočega koprskega okraja

Dohodek na posameznega prebivalca se naglo dviga in to predvsem v bivšem koprskem okraju

Pred kratkim je bila v Kopru seja glavnega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi za Slovensko Primorje. Na seji so razpravljali o gospodarskem položaju v Slovenskem Primorju in se dotaknili najvažnejših vprašanj, ki jih mora Primorska rešiti v svojem gospodarskem razvoju.

Novi okraj ima 197.245 ha površine in šteje 103.605 prebivalcev. Skupna proizvodnja okraja, kot izhaja iz statističnih podatkov iz leta 1954, znaša 10 milijard in 877 milijonov dinarjev. Od teh odpade 44 odst. na bivši koprski okraj, 40 odst. na postojnski in 16 odst. na sežanski okraj. Poleg tega, da kažejo omenjeni trije bivši okraji različne proizvodne možnosti, je tudi njihova gospodarska struktura različna. V koprskem okraju na primer proizvajajo družbeno-gospodarske enote 78 odst. skupne proizvodnje, v bivšem postojnskem okraju samo 61 odst., v sežanskem pa celo komaj 55 odst.

Proizvodnja po prebivalcu znaša povprečno 106.000 dinarjev, medtem ko je dohodek za enega prebivalca 91.000 dinarjev.

Te številke nam kažejo, da ima novi okraj srednje gospodarske zmogljivosti. Če upoštevamo vso Jugoslavijo, dobimo na primer, da je povprečni dohodek za vsakega prebivalca 69.000 dinarjev, medtem, ko je v Sloveniji 125.000 dinarjev. Te številke pa se precej naglo spreminjajo, ker se gospodarstvo v državi tudi naglo razvija.

Povprečni dohodek za vsakega prebivalca bo kmalu narastel, ker so v teku razni načrti za razvoj gospodarstva, Porast povprečnega dohodka je bil že znaten v prvih šestih mesecih tega leta, zlasti velja to za bivši koprski okraj. Skupna proizvodnja v prvih šestih mesecih t. l. je znašala v bivšem koprskem okraju eno milijardo 390 milijonov dinarjev, medtem, ko je znašala v istem obdobju lani 705 milijonov dinarjev. V enem letu se je torej povprečen dohodek povečal za 84 odst. To porast je treba pripisati zlasti razvoju industrije, katere novi objekti so omogočili, da je proizvodnja v temu okraju znatno napredovala. Znaten napredek je bil dosežen tudi na turističnem področju. V prvih šestih mesecih tega leta je prišlo v bivši koprski okraj 11.000 tujih turistov, medtem, ko jih je bilo v istem obdobju lanskega leta komaj 1.600.

Edina gospodarska panoga, ki je v zadnjem letu nazadovala, je zunanja trgovina. Na tem področju je bilo letos 261 milijonov dinarjev dohodka, medtem ko so zabeležili lani nič manj kot 745 milijonov dinarjev. Na sestanku pa niso dovolj globoko analizirali vzrokov tega nazadovanja. Vendar bi to bilo zelo potrebno, da bi se na tem področju v bodoče položaj zboljšal. Slab razvoj zunanje trgovine bi namreč lahko slabo vplival na druge panoge gospodarstva, posebno pa na investicije, ki se za sedaj zelo dobro razvijajo in ki so se realizirale v bivšem koprskem okraju že za eno milijardo 41 milij. dinarjev.

Posebno pozornost so na sestanku posvetili rentabilnosti dela. To vprašanje je sprožil predsednik sindikatov, ki je v okviru razprave navedel značilen primer iz tovarne pletenin v Sežani. Med prejšnjo administracijo so v tej tovarni odpadke prodajali po zelo nizkih cenah delavcem. Odpodkov pa je bilo tedaj kar 24 odst. vseh surovin, ki jih je tovarna predelala. Nova uprava je ta privilegij ukinila in odpadki so se kmalu zreducirali na 4 odst. Pred kratkim je direkcija podarila delavkam odpadke enega tedna in jim dala tudi na razpolago tovarniške stroje za eno nedeljo v zasebno uporabo. Storilnost dela je bila ta dan za 50 odst višja, kot po navadi.

Ko so govorili o današnji življenjski ravni v novem okraju, so se dotaknili tudi vprašanja cen, zlasti pa vprašanja zaslužka, ki ga dosegajo nekateri delovni kolektivi z višanjem cen. Kot značilen primer take politike cen so omenili sežansko gradbeno podjetje, ki šteje 150 uslužbencev in je zaslužilo v enem letu 52 milijonov dinarjev. Če razdelimo to vsoto denarja na delo, ki ga lahko opravi 150 uslužbencev tega podjetja, bo jasno, zakaj so v Sežani stanovanja tako draga. Da bi tako škodljivo politiko cen preprečili, so predlagali, naj se kolektivi, ki realizirajo prevelike zaslužke, kaznujejo na visoke denarne globe. Preveliki zaslužki posameznih delovnih kolektivov namreč zelo neugodno vplivajo na splošno življenjsko raven v okraju. Ta predlog pa se je pokazal neizvedljiv, zato so odločili, da bodo ustanovili posebno komisijo, ki bo proučila vprašanje cen in poiskala potrebne ukrepe, da se tako stanje prepreči.

KRATKE ZANIMIVOSTI

Kljub temu, da proizvajajo v ZDA do 8 milijonov avtomobilov na leto, so ZDA že letos uvozile iz Evrope ned 25.000 avtomobilov. Američani najraje kupujejo nemške avtomobile vrste «Volkswagen», ki so jih v prvem polletju letos kupili 10.282. Na drugem mestu v ameriškem uvozu so britanska vozila vrste «MG», nato «Jaguar», dalje «Ostin», angleški «Ford», «Triumph», «Mercedes Benz» in druge evropske znamke.

* * *

Poleg 500.000 vojakov, kolikor jih bo štela zapadnonemška vojska, ki bo v sklopu severnoatlantkega pakta, bo imela še 1300 letal, 3000 tankov in 100.000 raznih vozil. Od 1300 letal bo 1100 lovcev in lovcev-bombnikov na reakcijski pogon. Ostalih 200 pa bodo šolska in transportna letala. Lovci in lovci-bombniki bodo ameriška letala vrste «F-84» in F-86» ter nekaj britanskih letal. Cena posameznega lovskega letala na reakcijski pogon znaša 1,300.000 nemških mark. Nemške tovarne bodo smele izdelovati le rezervne dele za ta letala, dočim bodo pozneje lahko izdelovale tudi letala, vendar samo po licencah, ki jim jih bodo prepustile druge zapadne sile. Nemška vojska bo imela ameriške tanke vrste «Patton», ki stanejo 1,100.000 nemških mark eden. Od stotisoč vojaških vozil, ki bodo v sklopu 12 nemških divizij, bo 12-14.000 avtomobilov in 86-88.000 tovornih avtomobilov. Po splošnem mnenju bo oprema nemške vojske odvisna od ameriške in britanske pomoči, pri čemer se računa, da bo Amerika dala Zapadni Nemčiji okoli 34 milijard nemških mark pomoči.

* * *

Eden vidnejših ruskih atomskih znanstvenikov dr. Vladimir Weksler je izjavil, da bodo v SZ kmalu izdelali atomski akcelerator od 10 milijard voltov. Ta naprava bo največji in najmočnejši «razbijalec» atomov na svetu. S tem akceleratorjem bodo Rusi prevzeli vodstvo v svetu na področju fizike visokih energij. Sedaj imamo na svetu komaj 3 akceleratorje s silo več kot milijardo voltov. To so kosmotron Brukhewenu v ZDA z močjo 2.300 milijonov voltov, bewatron v Kalifirniji od 6.200 milijonov voltov in akcelerator 4 milijarde voltov, ki ga imajo na Angleškem. Po podatkih iz sovjetskih virov bo novi sovjetski akcelerator težak okoli 36.000 ton in bo imel največji magnet na svetu. Iz tega jekla bi lahko zgradili vojno ladjo. Predpostavlja se, da bo sovjetski akcelerator stal okoli 40 milijonov dolarjev.

Kot se je zvedelo, delajo v ZDA na tem, da bi izdelali atomski ekcelerator od 100 milijard voltov. Ta akcelerator bi bil nekaj povsem novega. Za gradnjo tega novega akceleratorja bodo porabili prav toliko jekla, kot ga uporabijo pri gradnji dosedanjih ciklotronov. Ta akcelerator bo dokončan šele čez 4. leta. Zato je vprašanje, če bodo do tedaj ZDA ohranile svojo vodilno mesto, ker je dr. Weksler že najavil, da delajo Sovjeti načrte za gradnjo akceleratorja od 100 milijard voltov.

Tako ta, kot tudi gornja slika nimata nikake zveze z bodočo ekspedicijo v Antarktiko, ker nam prikazujeta le prizore iz življenja neke angleške ekspedicije, ki se je pred kratkim po dveh letih vrnila iz Arktike. Toda to nam vsaj približno predoči kakšno življenje bodo imeli oni, ki se bodo novembra letos napotili v Antarktiko

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

DEŽEVNO POLETJE JE ZA POLJEDELCE UGODNEJŠE?

Letošnja letina med najboljšimi v povojnih letih na Goriškem

Kmetje so pridelali 150.000 stotov pšenice - Dobro je obrodil krompir - Tudi krme bo dovolj

Zelo ugodno vreme vliva upanje, da bo letošnja letina ena izmed najboljših v povojnih letih. V naši pokrajini je bilo zadnje mesece razen nekoliko prevelike moče vreme zelo posrečeno. Predvsem zadnji suhi in dokaj topli dnevi so dobro vplivali na nasade. Strokovnjaki trdijo, da je letošnja žetev pšenice zelo dobra in da so samo v naši pokrajini pridelali 150.000 stotov pšenice. Obvezno bodo odkupili 61.000 stotov.

Med ostalimi nasadi je letos izredno dobro obrodil krompir. V glavnem so ga že izkopali in ga tudi speljali v hrame. Koruza bo verjetno nekoliko zakasnela; predvidevajo, da jo bodo pobirali deset dni pozneje. Tudi pridelek koruze bo letos večji kot prejšnja leta. K temu je prispevalo precej deževno vreme prav tiste dni, ko je koruza najbolj potrebovala dežja. Marsikje jo je veter potlačil, toda pridelek zaradi tega ne bo manjši.

Tudi sadje dobro kaže, se daj so na vrsti slive, jabolka in hruške in nekatere druge vrste sadja. Sena kljub deževnemu vremenu, ki je onemogočalo sušenje, letos ne bo primanjkovalo, in živinorejci bodo imeli pozimi dovolj za pokladanje živini.

Nekateri predeli bodo zaradi toče imeli slabšo letino. Med temi je okolica Tržiča, Krmina, Gradiške in Brd. Kljub temu pa smo lahko s povprečjem zelo zadovoljni. Nekateri pravijo, da je deževno poletje za poljedelce ugodnejše kot pa suho in vroče. Vse kaže, da imajo prav.

SEJA ODBORA PREFEKTURE

Odobritev obč. sklepa za gradnjo šole v Jamljah

Na zadnji seji odbora prefekture, ki ji je predsedoval podprefekt Loricchio so med drugim odobrili tudi naslednje sklepe občin goriške pokrajine:

Gorica: oddaja nepremičnin v Svetogorski ulici pod upravo INA-casa, pravilnik o izpolnitvi seznama oseb, ki imajo pravico do brezplačne pomoči živinozdravnikov.

Krmin: najem posojila pri goriški hranilnici, za asfaltiranje središčnih ulic.

Doberdob: gradnja šolskega poslopja v Jamljah, za katero bodo potrošili 15.000.000 lir, odobritev delovnega centra za popravilo občinske poti vzdolž Doberdobskega jezera.

Tržič: posojilo 15.630.000 lir za kritje občinskega primanjkljaja za obračun leta 1952.

Števerjan: posebna doklada občinskemu tajniku.

Natečaj za trafiko v Podgori

Državna zveza družin padlih v vojni obvešča svoje člane, da je razpisan konkurz, s katerim se daje v dosmrtni najem trafika št. 48 v Podgori. Rok za natečaj bo potekel 27. septembra letos. Pogoji so objavljeni na oglasni deski goriške občine ter v goriškem skladišču, kjer prodajajo monopolno blago.

S ČETRTKOVEGA SESTANKA

Večurno delo dveh podkomisij

Kakor smo že včeraj na kratko poročali na tržaški strani, je bila v četrtek zvečer v Gorici seja carinskih izvedencev in predstavnikov obmejne policije Italije in Jugoslavije, ki so se razgovarjali o praktičnem izvajanju videmskega sporazuma.

V italijanski delegaciji so bili naslednji člani: inšpektor četrte obmejne cone dr. Andreassi, glavni ravnatelj videmske carine dr. Giuffrida ter komisarji javne varnosti za trbiški, tržaški in goriški odsek, in sicer dr. Pattarino, dr. Picerni in dr. De Julianis.

V jugoslovanski delegaciji sta bila poleg drugih izvedencev tudi polkovnik Lukman, ki je obenem voditelj delegacije, ter dr. Jovanović, glavni carinski svetnik iz Beograda.

Delegaciji sta pričeli z delom okoli 17. ure. Podkomisija za carinska vprašanja je zaključila sejo okoli 19.15, podkomisija za obmejna vprašanja pa je delo končala po 21. uri.

O doseženih uspehih bosta podkomisiji poročali mešani italijansko-jugoslovanski komisiji, ki se bo ponovno sestala na Bledu.

Skupino otrok-tatov so končno zasačili

Najstarejši nepridiprav ima 12 let - Ali so kradli na svojo pobudo ali na pobudo starejših? - Prilastili so si tudi 70.000 lir

Goriška policija je končno stopila na prste skupini, ki je tri mesece zaporedoma nadlegovala Goričane; kradla je listnice, vohljala po avtomobilih in celo uhajala v stanovanja. So to 4 dečki, od katerih najstarejši nima več kot 12 let.

Prvi podvig so mladoletniki napravili 15. junija, ko so trgovcu Lucianu Černigoju ukradli denarnico in dokumente. Konec junija pa so se mladi nepridipravi spravili na avtomobil, ki je stal nezaklenjen v Ul. Barzellini in iz njega odnesli suknjič in 13.000 lir. Tretja njihova žrtev je bil 52-letni Giacomo Rosembau, kateremu so v njegovem stanovanju v Ul. Rossini ukradli 2 zapestnici, 2 budilki, nalivno pero in 70.000 lir. Tudi 21-letna Ana Pintar, ki je prišla pred kratkim ob listnico, v kateri je bilo 1600 lir, bo verjetno v štirih malopridnežih spoznala svoje napadalce.

Več ali manj se samo v večjih mestih dogajajo podobne stvari, zato bo zadeva gotovo razburila goriško prebivalstvo, posebno ko je tu govora o otrocih, za katere se še ne ve, ali so na lastno pest ali pa pod vodstvom starejših oseb kradli in vdirali v zaprte prostore. Njihovih imen policija ni hotela povedati, ker hoče najbrž zadevo preiskati do kraja. Za sedaj je fante pridržala in jih podvrgla izpraševanju.

Seja občinskega upravnega odbora

V sredo zvečer je bila seja občinskega upravnega odbora, na kateri je podžupan dr. Poterzio obvestil odbornike, da pridejo 30. avgusta v Gorico kongresisti družbe Dante Alighieri iz Trsta. Prav tako bo na osnovi njegovih besed prišla 10. septembra v Gorico godba financarjev, ki bo imela v ljudskem vrtu javni koncert.

Nesreča treh delavcev v tržiškem kinematografu

Med ponesrečenci tudi 26 letni Leopoid Antonič iz Jamelj

V kinematografski dvorani «Azzurro» v Tržiču so v teku obnovitvena dela, pri katerih je zaposleno večje število delavcev. V četrtek dopoldne pa se je iz neznanih vzrokov podrl oder, na katerem so delali trije delavci, in sicer 59-letni Pietro Manici iz Tržiča, 25-letni Antonio Grassi iz Fiumicella in 26-letni Leopold Antonič iz Jamelj.

Pri nesreči se je Manici zelo poškodoval. V glavnem si je polomil kosti: zlomil si je levo zapestje in nekaj reber, zaradi česar se bo moral zdraviti okoli 30 dni. Grassi se je potolkel po nogah in po kolenih. Poleg tega si je baje zlomil tudi desni gleženj. Tudi Antonič se je precej poškodoval: zlomil si je levo golenico in nekoliko poškodoval hrbtenico. Zdi se, da bo ozdravel v enem mesecu. Vse tri ponesrečence so odpeljali v tržiško bolnišnico, kjer so jih pridržali na zdravljenju.

Neroden padec

Včeraj ob 18. uri se je v mestu spotaknil Francesco Venturini iz Ul. Ascoli 17. Pri padcu se je Venturini udaril v levo zapestje ter je moral zato v bolnico.

KINO

CORSO. 17.00: «Princ igralcev», cinemascop, R. Burton.
VERDI. 17.00: «Zgodba dr. Wasschella», G. Cooper.
CENTRALE. 17.00: «Lepotice na kopanju», E. Williams in E. Skelton.
MODERNO. 17.00: «Prvi greh», C. Webb in G. Rogers
KINO NA ODPRTEM. 21.00: «Zlato, ženske in marakas», v barvah.
VITTORIA: Zaprto.

Nesreča delavke v predilnici

V podgorski predilnici se je včeraj okrog 8.30 ponesrečila Amalija Micigoj iz Gradiškute 21. Micigojeva, ki je zaposlena v predilnici, je med delom nesrečno padla ter si pri padcu povzročila rano na čelu. Na pomoč so ji takoj priskočile sodelavke, nato pa je prišel rešilni avto Zelenega križa, ki je ponesrečenko odpeljal v ambulanto zavarovalnice proti nezgodam na delu, kjer so jo obvezali.

S srpom se je urezal

Včeraj ob 17. uri so pripeljali v bolnico Brigata Pavia 55-letnega Josipa Benso z Oslavja. Mož se je pri rezanju krme za živino po nerodnosti urezal s srpom v levo roko, zaradi česar je moral po zdravniško pomoč.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Pontoni - Bassi, Raštel, 27 - tel. 33-49.

ŠPORTNI DNEVNIK

PRESENEČENJE V FOREST HILLSU

Avstralija - ZDA 2:0

Avstralca sta zmagala vsak v štirih setih in že skoraj zagotovila Avstraliji Davisov pokal

FOREST HILLS, 26. — Začel se je finalni dvoboj za Davisov pokal med ZDA, ki je v posesti pokala od lanskega leta, in med Avstralijo, ki se je plasirala v finale, potem ko je v medconskem finalu premagala Italijo s 5:0.,

Avstralija je že prvi dan položila močno hipotezo za osvojitev pokala saj sta njena predstavnika danes zmagala v obeh singlih, tako da vodi Avstralija z 2:0.

Rezultata:
Rosewall (Av.) - Seixas (ZDA) 6:3, 10:8, 4:6, 6:2.
Hoad (Av.) - Trabert (ZDA) 4:6, 6:3, 6:3, 8:6.

LAHKA ATLETIKA

Jugoslovani v inozemstvu inozemci v Jugoslaviji

Atletska zveza Jugoslavije je sprejela na svojem zadnjem sestanku vrsto sprememb v letošnjem tekmovalnem koledarju. Koledar so dopolnili z mednarodnimi mitingi, ki bodo prihodnji mesec v Jugoslaviji. Na njih bodo nastopili najboljši atleti ZDA, SZ, Madžarske, Romunije, Zahodne Nemčije, Danske, Grčije in Turčije.

V Zagrebu bo 14. septembra nastopila skupina ameriških atletov. Štiri dni kasneje se bo v Beogradu začel mednarodni miting v okviru skupne proslave desetletnice atletskih klubov Partizan in Crvena zvezda. Nastopili bodo tekmovalci iz SZ, Romunije, Turčije in Grčije. Sovjetski atleti bodo 24. in 25. septembra nastopili v Zagrebu, 29. pa v Celju. Razen tega bo prihodnji mesec mladinsko državno prvenstvo in troboj vojaških reprezentanc Jugoslavije, Grčije in Turčije. Kompletne ekipe Partizana, Crvene zvezde in Dinama bodo nastopile 4. septembra v Genovi na turnirju «Coppa d'Oro Mairano».

Oktobra bo manj atletskih prireditev, toda to velja samo za domača tekmovanja. Večja skupina jugoslovanskih tekmovalcev in tekmovalk bo sodelovala na mitingu v Bukarešti, Meranu in Drezdenu. Temu je treba dodati dvoboj Balkan - Skandinavija, ki bo 15. in 16. oktobra v Atenah. V reprezentanci Balkana bodo nastopili v glavnem jugoslovanski atleti. Razen tega pa bo že v nedeljo državno prvenstvo za posameznike. Člani bodo tekmovali v Zagrebu, članice pa Senti.

KEN ROSEWALL

DRUGI DAN EVROPSKEGA VESLAŠKEGA PRVENSTVA V GANDU

Še en jugoslovanski čoln v polfinalu

V današnjih polfinalnih tekmah v borbi 56 čolnov iz 19 držav

GAND, 26. — Danes, drugi dan tekmovanja za veslaško prvenstvo Evrope, vreme ni bilo tako lepo kot včeraj. Nebo je bilo oblačno in dve uri pred začetkom tekem je celo začelo deževati, a je nehalo prav ob pričetku tekmovanja četvercev s krmarjem.

Zmagovalci vsake skupine današnjih ponovnih tekem čolnov, ki se včeraj niso plasirali, so se plasirali v polfinale, ki bo jutri.

Četverec s krmarjem: 1. skupina: 1. Poljska 6'49"2; 2. Švica 6'53"8; 3. Francija 7'03"8.
2. skupina: 1. Nemčija 6'50"9; 2. ČSR 6'51"1; 3. Norveška 6' 59"1.
3. skupina: 1. Danska 6'48"; 2. Jugoslavija 6'52"2; 3. Belgija 7'10"9.

Dvojka brez krmarja: 1. skupina: kar se je Švedska umaknila, je Danska zmagala s časom 7'40"6.
2. skupina: 1. Belgija 7'15"; 2. Nemčija 7'22".
Jugoslavija je bila diskvalificirana ker je čoln zavozil na progo Švice.

Skiff: 1. skupina: 1. Švica 7' 37"; 2. Avstrija 7'43"6.
2. skupina: 1. Anglija 7'34"1; 2. Posarje 7'35"8.
3. skupina: 1. ČSR 7'32"5; 2. Danska 7'44"5.
4. skupina: 1. Holandska 7' 27"9; 2. Nemčija 7'31"3; 3. Belgija 7'39"1.

Dvojka s krmarjem:
2. skupina: 1. Poljska 1'50"6; 2. Danska 7'50"9.
Jugoslavija je odstopila.

Četverec brez krmarja: 1. skupina: 1. Anglija 6'46"5; 2. Francija 6'53"7.
2. skupina: 1. Danska 6'35"7; 2. ČSR 6'41"3.
3. skupina: 1. Jugoslavija 6' 42"; 2. Belgija 6'47"5.
4. skupina: 1. Romunija 6' 48"3; 2. Avstrija 6'53"7.
Švedska ni tekmovala.

Double scull: 1. skupina: Nemčija 6'52"8; 2. Madžarska 6'57"8; 3. Danska 7'08"3.
2. skupina: 1. Finska 6'57"; 2. Avstrija 6'58"4.

Osmerec: 1. skupina: 1. Švedska 6'05"9; 2. Romunija 6' 41"; 3. Belgija 6'47"4.
2. skupina: 1. Danska 6'07"8; 2. Anglija 6'11"1; 3. Francija 6'18"2.

Žreb je določil skupine za polfinalne tekme, ki se bodo pričele jutri ob 14.30, tako:

Četverec s krmarjem: 1. skupina: Nemčija, SZ, Švedska Argentina.
2. skupina: Poljska, Anglija, Danska, Finska.

Dvojka brez krmarja: 1. skupina: Italija, Švica, Belgija, Holandska.
2. skupina: Argentina, Finska, SZ, Danska.

Skiff: 1. skupina: Anglija, SZ, Francija, Holandska.
2. skupina: ZDA, Švica, Poljska, ČSR.

Dvojka s krmarjem: 1. skupina: Francija, SZ, Madžarska, Finska.
2. skupina: Poljska, Posarje, Švica, Nemčija.

Četverec brez krmarja: 1. skupina: SZ, Italija, Danska, Romunija.
2. skupina: Finska, Švica, Jugoslavija, Anglija.

Double scull: 1. skupina: Belgija, Nemčija, Jugoslavija, Švica.
2. skupina: ČSR, SZ, Finska, Francija.

Osmerec: 1. skupina: Jugoslavija, ČSR, SZ, Švedska.
2. skupina: Madžarska, Danska, Italija, Nemčija.

Čeprav sta Američana Jones in Lea dosegla nedavno na 400 m doslej najboljša časa, se je vendar izkazalo, da kljub temu nista nepremagljiva. Pred kratkim je oba premagal Kevan Gosper z michiganske univerze, kot vidimo na sliki. (Mulat Jones je svetovni rekorder na 400 m s 45,4).

PO PRVIH OSMIH KOLIH NA MEDCONSKEM TURNIRJU V GOETEBO

Za Rabarjevim porazom zmaga in re... Fuderer ima prekinjeno partijo z Guimardo

Bronstein v vodstvu, zaostal pa je Ilivicki zaradi dveh porc...

V šestem kolu medconskega turnirja sta remizirala tudi Spaski in Geller, (ki ni bil prost, kot smo včeraj napisali, temveč je bil prost Guimard). Jugoslovan Rabar je izgubil prekinjeno partijo iz petega kola s Poljakom Slivo. Stahlberg in Panno sta remizirala, Guimard pa je porazil Najdorfa.

GOETEBORG, 26. — Rezultati sedmega in osmega kola medconskega turnirja:

VII. kolo: Rabar - Donner 1:0, Guimard - Fuderer prek., Bronstein - Keres 1:0, Ilivicki - Spaski 0:1, Pachmann - Petrosjan remi, Pilnik - Stahlberg remi, Najdorf - Filip remi, Medina - Szabo prek., Bisguier - Sliva prek., Panno - Unzicker 1:0. Geller je bil prost.

VIII. kolo: Rabar - Petrosjan remi, Keres - Pachmann 1:0, Spaski - Bronstein remi, Unzicker - Pilnik remi, Stahlberg - Najdorf remi, Geller - Ilivicki 1:0, Sliva - Panno prek., Szabo - Bisguier 1:0, Donner - Medina prek., Filip - Guimard 1:0. Fuderer je bil prost.

Stanje po VII. kolu: (črtica pomeni, da je igralec že imel prost dan) **Bronstein 5,5 (1), Panno 5 (1), Spaski 5 (—), Filip 4,5, Geller, Petrosjan 4,5 (—), Szabo, Pachman 4 (1), Ilivicki, Rabar 4, Keres, Pilnik 4 (—), Stahlberg 3,5 (2), Fuderer 3 (2 —).**

Kaj bosta opravila Fuderer in Rabar

Pretekla dva medconska turnirja nista prinesla jugoslovanskemu šahu tistega uspeha, ki so ga v Jugoslaviji pričakovali. Še več, lahko rečemo, da so jugoslovanski predstavniki precej odpovedali, saj na lestvici niso zasedli nobenega izmed višjih mest.

Na prejšnja dva medconska turnirja so odpotovali jugoslovanski tekmovalci s precejšnjim optimizmom. To pa ne velja za sedanji turnir. Pred odhodom v Goeteborg je Rabar zase in za Fudererja izjavil, da nista posebno pripravljena, ker so se priprave pozno začele. Vendar ne izključujejo možnosti, da bi eden izmed njiju (ali oba) zasedel mesto med prvo devetorico. Zatem je Rabar rekel, da je po njegovem mnenju turnir zelo močan, tako da niti deseto mesto ne bi pomenilo neuspeha.

O Rabarju je znano, da je v svojih prognozah zelo oprezen, celo takrat, kadar je na pragu kakega velikega uspeha. V strokovnih krogih sodijo, da ima realne možnosti za vstop med prvo devetorico. Zanj je posebnega pomena, da turnir dobro začne, kar sta pokazala šampionat v Sarajevu 1951. in conski turnir v Muenchenu 1954. Če pa v prvih kolih ne doseže ugodnega rezultata, dostikrat izgubi samozavest in ne izkoristi vseh svojih zmožnosti. Ali je s tem že prognoza za sedanji medconski turnir? Pet zaporednih remijev in nato poraz — torej 2,5 točke po 6 kolih — to se ne more imenovati ugoden rezultat.

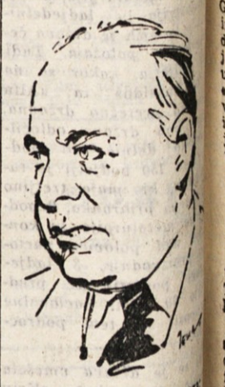
S Fudererjem je ravno drugače. Slabši začetek ga ne potre. Običajno tedaj nadaljuje turnir s še večjo energijo. Toda zaradi univerzitetnega študija in počitniške prakse se Fuderer ni utegnil dovolj pripraviti na turnir. Letos je odigral samo 18 turnirskih partij, kar je premalo pred tako važnim tekmovanjem, kakrsno je medconski turnir. Vendar je spričo njegovega izrednega talenta in njegovih sijajnih strateških idej in kombinacij, s katerimi je premagal mnoge slavne velemojstre, upati, da se bo dobro odrezal. Izgubljena igra s Pilnikom se ne pomeni začetek konca.

Velemojster Gligorić letos prvič prisostvuje medconskemu turnirju kot opazovalec, oziroma kot sekundant. Kot izvrsten analizator je sicer jugoslovanskima tekmovalcema v dragoceno pomoč, vendar ima v svojem poslu zelo močno konkurenco, kajti v Goeteborgu je zelo veliko uradnih ali neuradnih sekundantov. S sovjetskimi igralci so prispeli Kotov, Flohr, Mikenas, Furman, Bondarevski, Tolus in Liliental, pa tudi en zdravnik. Sekundant argentinskih igralcev je Bolbochan.

Jugoslovanski šahisti sicer zaupajo Rabarju in Fudererju in so prepričani, da se bosta borila za čim boljši plasma, hkrati pa obžalujejo, da so Jugoslovani zastopani samo z dvema predstavnikoma, medtem ko jih imajo Argentinci štiri. Doma sta ostala nova ju-

ELENA ZENNARO
13-letna Benečanka, ki je v nedeljo na svoji prvi tekmi v življenju v Veroni dosegla na 200 m prsno čas 3:07,9, kar je odličen rezultat tudi za zrele tekmovalke.

Se eden iz Goeteborga
STAHLBERG
Začel je z boleznijo in partij sploh ni igral tako več šele pozneje. Sedaj je v sredi

partijah s sovjetskimi ve... stri je dosegel zavidanj... den rezultat 3:1 v svoj... Njegovo najmočnejše or... izredna domiselnost, ... ko se na teorijo ne zan... liko. Fuderer je šahov... metnik, ne pa šahovski ... stvenik. Studira tehniko... mijo na zagrebški univ...

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 27. t. m. z začetkom ob 20. film v tehnikoloru
„Ognjeni skobec"
Igralci: G. Tirney in P. ...

Kino na Opčinah
predvaja danes 27. t. m. z začetkom ob 18. uri Metro film
„POLOVIČNI JUNAK"
Sreča in neprilike moderne žene, ki priporoča ... nokrvnost in junaštvo, pa se od strahu trese.
Oglejte si ta film, ki vas bo prijetno iznenadil.

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

64. Tretje poglavje: INTERMEZZO NA GORENJSKEM - DVAKRAT Z GRMEKOVIMI NA POČITNICAH V RIBNEM PRI BLEDU

Kronika javnih in splošnih dogodkov mu bo na razpolago v časopisih, tisto pa, česar ne bo tam našel, namreč intimne podrobnosti nekega življenja v onih časih in na tem ozemlju, mu pa lahko posreduje po svoji vesti in po svoji tankovestnosti samo pisatelj.

Zdaj bi lahko še dodal, da je že sam akt takega poimenovanja sam po sebi značilen kot psihološki fenomen. Spominjam se krajše novele našega rojaka, pisatelja Alojza Rebule, kako poimenuje eden prvih ljudi na svetu — če se ne motim, je bil to Kajn — luči na nebu kot zvezde in jim — prvi — dà to ime. Ta akt poimenovanja nebesnih luči se me je groziljivo dotaknil in se mi je od vse novele najbolj živo vtisnil v spomin. Za njim sem začutil tisto, kar sem v teh spominih imenoval *avtentičnost*. Tako poimenovanje je spontan in izrazit kreativni akt fantazije prvobitnega človeka, preprostega ljudstva in — otroka.

Na taka iznajdljiva poimenovanja kotičkov in prostorčkov, pa tudi ljudi samih sem v Ribnem naletel malone na vsakem koraku. Na Ribniški gori — rekli smo ji pravzaprav Ribenška gora —, čeprav je bila v bistvu neznaten grič — je imel vsak značilnejši del svoje posebno ime. Mogočnemu skalnatemu bloku, ki je nad Savo štrlel iz nje, ki je bila sicer pokrita s travo in grmičjem, so pravili «Debela peč». S te Debele peči je nekoč zdrknil Boris, ki je po njej plezal za cveticami, in bil bi se, če že ne ubil, pa gotovo hudo potolkel in si polomil kak ud, da ga nista rešili dve okoliščini: njegova mogočna kodrava griva in Stankova hitra roka, ki se je po bliskovito zapletla vanjo in ga za lase potegnila iz skorajda smrtne nevarnosti.

Tako se je tudi konec vasi imenoval «Smrečje», ime, ki je temu delu ostalo tudi potem, ko so bili smreke že posekali. Tam je prebivala družina, ki so ji pravili «Barakarjevi», čeprav si je bila scasoma postavila zidano hišo. V spominu mi je ostalo ime «Dobje», čeprav ne vem, če je tam še rasel kak «dob» (hrast).

Nedaleč od Ribnega je manjša vas Bodešče, ki je danes postala znamenitost, ker so v tamošnji cerkvi odkrili na stenah freske iz zgodnje renesanse. Po osvoboditvi je dalo umetnostno vodstvo v Ljubljani te freske prekopirati — če se ne motim slikarju Rajku Slaperniku — in ta kopija je potem romala v svet z razstavo jugoslovanske srednjeveške umetnosti. Ni mi ostalo v spominu, če je stric Grmek že takrat vedel za to znamenitost in nas nanjo opozoril. Pač pa sva z Borisom nosila v to vas čevlje v popravilo, kar je bila spričo tekanja, plezanja in skakanja nas otrok zelo pogostoma potrebna pot. Čevljar je imel svojo hišo z delavnico vrh skalovja, ki se je spuščalo navpično nad Savo. Pred hišo je bila klopica tik ob robu nad samim prepadom. Na njej sva z Borisom navadno posedovala, ko sva čakala, da je čevljar izvršil obljubljeno popravilo.

Cerkvico samo pa sva poznala po neki drugi, neumetniški znamenitosti. Zvonik je bil namreč čudovito skrivališče in zatočišče za vse živali, ki letajo ponoči. Po okenskih špranjah je čepelo zmerom nekaj pegastih sov in skovirjev, s stropa in prečnih desk pa so visele jate netopirjev. Kakor bi bil rad prišel v posest katere od teh živali, zlasti sove ali skovirja, pa le nisem videl možnosti, kako bi bil priplezal v zvonik.

Daljše bivanje daleč od staršev, bratov in sestra v družini naših vednih, domiselnih in s humorjem obdarjenih sorodnikov, sredi krajev, ki so tako različni od našega obmorskega Krasa, med zlatimi polji in zelenimi gozdovi, v neposredni soseščini gorskih velikanov in med ljudstvom, ki se izraža po svoji krepki naravi brez vsakih ovinkov — tako bivanje ni moglo ostati brez vpliva na sam značaj desetletnega dečka. Bil sem takrat v nekakšni predpubertetni dobi, sicer še precej daleč od prvega prebujenja mladeniške dozorelosti, vendar sem bil že izgubil nekdanjo otroško neposrednost nasproti soljudem. Doma sem se začel zapirati vase, zahajal sem rad sam na izprehode in se vdajal prvim razmišljanjem o svoji bodočnosti, ki se mi je smehljala kakor varljiva zarja od daleč nasproti.

Na Gorenjskem sem se v novem okolišu in sredi vesele in šaljive Grmekove družine ponovno sprostil. Minila me je kar na lepem moja nezaupljivost, ki se je morala zdeti drugim že odljudnost, povrnil sem se v nekakšno otroškost in morda celo otročjost, postal kdaj otroško objesten in zgovoren in sem se tudi s povsem tujimi ljudmi lahko spet pogovarjal prostodušno in svobodno. K temu ni malo pripomoglo moje pajdaševanje z Borisom, ki naju je Stanko prekrstil za Blažka in Tomažka iz znane predelave nemškega «Maxa in Moritza». Tega «Blažka in Tomažka» sva imela menda z Borisom s seboj, če ga že nisva znala že od prej vsega na pamet. Morda sva se z Borisom celo malce zgledovala po obeh nepridipravih in sva smatrala skoraj za nekakšno obveznost, da kdaj tudi midva katero nakuhava. Bil sem nagnjen k temu, da se vsaki malenkosti ali neumnosti smejem ali celo posmehujem. Ta razvada mi je nekoč prinesla zasluženo kazen. Izzival sem precej starejšega Stanka, ki je ravno kosil pred Gasilskim domom, z ... vzdevki, kot je bil «Habibus» iz mojih otroških let, ... dolgo, da je pustil kosilo in se zaprašil za mano. Bežal ... kar so me nesle noge, toda na svoje začudenje sem op... da so bratrančeve daljše noge tudi hitrejše. Ujel me je ... kratki čop las in me pošteno zanj potresel.

Tudi Boris jih je nehote nekaj imenitnih nakuhal. ... govo veselje do konjev in vsega, kar je bilo z njimi v ... sem imel že priliko prikazati. Če je le mogel, je prep... kakega voznika, da mu je prepustil vajeti. Lepega pra... nega jutra so ga oblekli v bele hlačke in belo majco, ... bi bil družini, ki je nameravala na Bled, v ponos in o... Kar pripelje mimo Gasilskega doma Ankrštov gospodar ... voz gnoja. Boris plane brez pomisljanja na voz, prim... vajeti in nato vpraša gospodarja: «A smem furat?» ... mu prijazno nasmehne in Boris čepne, ves v belem, ... je bil, naravnost v sredo gnoja.

Zaradi ugleda, ki ga je uživala Grmekova družina v ... je stric Grmek želel, da bi hodili otroci vsaj v vas ... Toda Boris ni dolgo strpel v čevljih. Nekoč se je ka... pragu sezul in čevlje tudi tam pustil. Prav takrat so ... tovali skozi Ribno cigani in Borisovi čevlji so odromo... njimi. Na srečo je domači humor pomagal tudi ... kmalu preko izgube.

Prav tista leta so prišli v modo nizki čevlji. Mi, ... smo seveda nosili še vedno visoke, kar se je Borisu, ... je čutil že na pol mladeniča, zazdelo staromodno. Lepega ... si je sposodil močne škarje in z njimi «popravil» svoje ... v modne «škarpete». Mislim, da ni bil stric nad to ... prebujeno sinovo čevljarsko veščino kaj prida navdu... kajti njegov pogled je od «škarpet» kaj hitro poro... Borisovi zapeljivi grivi, ki je prihajala z očetovo mo... šapo v še kar pogoste stike.

Razumljivo je, da so take prigode in nezgode kaj kma... zdražile splošni grmekovski humor in sem se tudi jaz ... njimi prisrčno zabaval.

(Nadaljevanje sledi)